

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti á 2 D, do 100 vrt á 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, predklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, prtlj. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Perspektive v sedanjem položaju.

Po vestih iz Beograda so se mnenja o Timotijevićem mandatu razdelila. Optimisti so prepričani, da se mandatarij končno vendar le posreči sestaviti poslovno koalicijsko vladu, v katero bi vstopili radikalni in nekatere skupine ožjega bloka, dočim napovedujejo pesimisti tudi temu poizkusu rešiti dolgotrajno parlamentarno in vladno krizo neuspeh. Naj bo tako ali drugače, eno je gotovo, da mora država dobiti vladu, da mora kreniti iz politične in upravne nesigurnosti na pot normalnega razvoja in konsolidacije. Vlado je treba sestaviti čim prej, ker je to v interesu države same, ki ne more dolgo ostati v tem skrajno napetem in nejasnem položaju. Vprašanje je samo, kdo in kako naj sestavi to vladu, da ne bo že vnaprejš obsojena na žalosten konec, kakor so bile vse dosedanje vlade.

Ožji blok, ki je že uvidel, da o sodelovanju z Radićem ne more biti govora, se z vsemi štirimi brani priznati polom sporazumske politike, ker bi moral v tem slučaju kapitulirati in nacisti vse posledice svoje zmote, ki postaja od dne do dne očitnejša. Da prikrrije svojo slabo stran, se ogreva v tisku za nadaljevanje politike sporazuma, toda brez Radića in rovari proti racionalnemu bloku, ker hoče tincti v novi vladi glavno besedo. Glavni namen Blokašev je razbiti koalicijo med radikalni in samostojnimi demokrati, ker ta koalicijska spraznjava tako zvanemu narodnemu sporazumu v Radićev in klerikalno-muslimanski koncepti. Toda tudi če se jim to posreči, še niso izbrskali sedov svojega razdiralnega dela, ki je spravilo državo na rob propada. Ožjemu bloku gre sedaj za bito ali ne biti. Ker je ostal po prelomu z Radićem v manjšini, skuša razbiti ne le nacionalni blok, nego tudi radikalno stranko, da obdrži s pomočjo odpadnikov nasprotnih strank inicijativu v svojih rokah. To se mu sicer ne posreči, vendar pa ni izključeno, da se razmerje parlamentarnih skupin temeljito spremeni in da nastane moment, ko niti ožji blok, niti radikalni in drugi parlamentarni klubi ne bodo mogli več ostati v dosedanjih ozkih programatičnih mejah. Od te spremembe je odvisen tudi značaj nove vlade, ki jo bo moral sestaviti ta ali oni mandatar na širši bazi.

Nas v tem slučaju ne zanima toliko vprašanje nove vlade, kolikor perspektive, ki se obetajo državi potem, ko bo vlada v tej ali oni obliki sestavljena. Jasno je že sedaj, da HRSS po Radićevih demagoških izpadih proti kralju, proti vojski in edinstvu sploh ne prihaja v poštev. Sporazum s HRSS, ki ga blokaški politiki istovetijo s sporazumom s Hrvati, je padel v vodo. Naša opetovana trditve, da sporazum med Srbi in Hrvati sploh ni mogoč, dokler predstavlja hrvatsko javnost demagog Radićeva kova, je bila popolnoma pravilna. Čim bo torej sestavljena nova vlada seveda brez HRSS, stopa Radić v najostrejšo in skrajno levo opozicijo, kakor je že sam ponovno napovedal. To pomeni, da zavladajo v državi razmere, v katerih bomo lahko vsak hip pripravljene na izbruh notranjih nemirov in začetek državljanske vojne. Radiću je uspelo preprati hrvatske mase tako, da utegnejo iti v skrajnem slučaju zanj po kostanj v žerjavico.

Zato je treba pri rešitvi krize in sestavi nove vlade prenesti težiče notranje politike drugam. Državnike in politike, ki se posvetujejo in sklepajo v Beogradu o nadalnji usodi Jugoslavije, resno svarimo pred posledicami vsakega nepremišljenega koraka. Igra z ognjem, ki jo predstavljajo naši strankarski in plemenski spori, je za nas tem nevarnejša, ker živimo v mladi, politično, plemensko, versko in kulturno skrajno diferencirani državi. Vlado, ki prevzame te dni državno krmilo v svoje roke, čaka zelo težka in odgovorna misija. Če jo bo hotela izpolniti, bo morala na eni strani pritisniti na elemente, ki so s svojim razdiralnim delom,

Ožji blok na razpotju.

Nasprotja načelnega značaja. — Klerikalci se boje radikalov, zato odklanjajo sodelovanje z njimi. — Davidovičevi demokrati proti Radiću.

— Beograd, 5. novembra. (Izv.) Tretja zahteva radikalnega kluba, da se ima zakon strogo vporabiti proti defetističnim in destruktivnim elementom, je izzvala v ožjem bloku znatne difference in na eni strani tudi ogorčenje. Klerikalci odklanjajo vladu Koste Timotijevića. Za razlog navajajo okolnost, da ne morejo sodelovati s celokupno radikalno stranko, češ da je ta vodila politiko proti sporazumu in se vedno pokazala kot izrazito velesrbska. Sinoči je imel Jugoslovanski poslanski klub sejo, na kateri je razpravljalo o predlogih radikalne stranke. Po seji so bili klerikalci zelo molčeči in rezervirani. Sinoči res še ni bilo znano stališče klerikalnega kluba, toda današnje dopoldanske informacije o nazorih klerikalcev do Timotijevićeve akcije so marsikatero parlamentarne kroge zelo presenetile. Izjave, ki so jih podali danes klerikalni organi, so takega značaja, da lahko pride do definitivnega razkola v ožjem bloku. Videti je, da klerikalci žele vzdržati nadaljnje zveze s Stjepanom Radićem, čeprav so ga zadnji čas zelo ostro napadali. To pa je njih dvojna igra, ki jo dobri poznavalci situacije pravilno ocenjujejo in umevajo. Današnja »Politika« izrečno pripominja, da obstaja od sinoči poleg krize širšega se kriza ožjega bloka, ugotavlja, da se odnosi med HRSS in ožjim blokom še niso razjasnili in še do danes ni znano, če se odloči ožji blok Stjepanu Radiću in stopi v koncentracijsko vladu. Tudi »Vreme« danes podčrtava, da se politične prilike tako razvijajo, da mora logično priti

do krize in preloma v ožjem bloku, ker se klerikalci in muslimani upirajo podati jasn odgovor glede koncentracije. »Vreme« dalje trdi, da Davidovičevi demokrati niso več pripravljeni poslušati slediti Radićevim zahtevam, da bi po ustvaritvi enotnega kluba parlamentarne večine (radićevci, demokrati, klerikalci in muslimani) prešli v strogo opozicijo. Klerikalci in muslimani delajo velike težkoče za sestavo vlade in je lahko računati z nastopom krize v ožjem bloku. »Vreme« dalje veli: V slučaju, da ne uspe koncentracija radikalov in ožjega bloka, se klub odporu klerikalcev in muslimanov prične s poskusi, da se ustvari koalicijska vlada. Davidovičevi demokrati in samostojni demokrati, ki bi dobili večino v parlamentu.

Radićev diferenc v ožjem bloku je pričakovati danes dopoldne razna presečenja in mučne momente. Danes dopoldne imajo klerikalci in muslimani točno odgovoriti mandatarju Timotijeviću, če vstrajajo na svojem odklonilnem stališču k zahtevam radikalnega kluba.

Značilne so tudi razmere v Davidovičevem demokratskem klubu. Danes v tem klubu ni niti človeka in odgovorne politika, ki bi se še z verno zavzemal za skupno in tesno sodelovanje z Radićevno stranko. Državni podtajnik notranjih zadev in vpliven demokat Marko Cernović nazivlja v današnji »Politiki« Stjepana Radića za lažnjivca ter je že večeraj novinarjem izjavil, da s Stjepanom Radićem nikakor ni mogoče sodelovati.

Radić v službi boljševikov.

Radić prejel z Dunaja 50.000 dolarjev = 3½ milijona dinarjev.

— Beograd, 5. novembra. (Izv.) Današnja »Reč« objavlja zanimive podatke o potovanju podpredsednika HRSS dr. Vladimirja Mačka na Dunaj in njega tajni misli. Posl. dr. Vlad. Maček je 25. oktobra tajno odpotoval na Dunaj. Za njegovo pot ni niti vedela zagrebška policija. Na Dunaju je ostal tri dni do 28. oktobra. Iz zanesljivih virov so doznali, da je bilo to tajno potovanje dr. Mačka v tesni zvezi z dogodki, ki jih pripravlja v naši državi boljševiška internacionala. Ti dogodki bodo brzo sledili. Radić je z Dunaja do-

bil potrebna navodila, kaj naj vse ukrene preko svoje organizacije HRSS.

V to svrhu je dr. Maček prejel od sovjetskega osrednjega odbora za Balkan na Dunaju znesek 50.000 dolarjev (= 3 milijone 500.000 Din), s katerimi ima razpolagati Stjepan Radić. Ta znesek je prevzela Hrvatska seljačka banka, ki je obenem financirana od dunajskega boljševiškega odbora za Balkan. Znesek je tudi namenjen, da se iz njega nakupi Prpičeva palača za Hrvatski seljački dom.

Pogoji radikalov za sestavo koalicijske vlade.

— Beograd, 5. novembra. (Izv.) Po dolgem parlamentariziranju in razpravljanju je odbor petorice radikalnih voditeljev sinoči izročil mandatarju g. Kosti Timotijeviću v pisni obliki pogoje, pod katerimi so radikalni pripravljene sodelovati v delovno koalicijski vladi. Pismo se glasi:

Sporazumeli smo se za sestavo delovne, koalicijske vlade. Zastopniki radikalnega kluba izjavljamo, da radikalni klub, vpoštevajoč potrebe države in težkoče položaja, v katerem se država nahaja, sodeluje v taki vladi in jo podpira pod temile pogoji:

demagoštvom in hujškanjem ljudstva dosledno pripravljali razpad države, na drugi strani pa odstraniti vse upravno-administrativne in socijalno politične defekte, ki so nudili tem elementom bogato gradivo za rovarjenje proti državi. Mi nikakor ne vidimo izhoda iz krize v tej ali oni politični kombinaciji, nego v sanaciji celokupnega javnega življenja, pred vsem pa v radikalnem izboljšanju naše državne uprave. Proti demagogiji ni drugega orožja, nego dobra uprava, smoteno narodno gospodarstvo, zboljšanje agrarnih razmer in pošteno plačano uradništvo. Zlasti na taka socijalna politika, ki bi vsaj ublažila, če že ne odstranila bedo nižjih slojev. Kadar ljudstvo ne bo imelo razloga biti nezadovoljno in zabavljati čez državo, utihnejo sama po sebi tudi demagoška grla, ki sedaj žal čisto po pravici kritizirajo naše razmere.

1. Tradicionalna politika radikalne stranke je vedno negovala odnošaje bratske ljubezni in sloge med Srbi, Hrvat in Slovenci, kar je tudi javno in pri vseh prilikah manifestirala, tako tudi s svojim dosedanjim delom ter po svojih odločitvah. Z ozirom na to tvoril temeljni program dela in politike radikalne stranke — delo za sporazum s Hrvati. Popolnoma soglasno v tem, da bodi to program tudi bodoče koalicijske vlade.

2. Glede delovnega programa v narodni skupščini povdarjamo, da sta bila invalidski in poljedelsko kreditni zakon stavljeni že v program radikalne homogene vlade in popolnoma soglašamo s tem, da se morata ta projekta kot najnujnejša sprejeti v narodni skupščini. Ravnotako smatramo, da se mora zakon o poblajanju korupcije nujno sprejeti v skupščini, kar smo že pokazali z našim glasovanjem za nujno takega načrta in s tem, da smo privolili radi te nujnosti, da se ta zakonski načrt prenese iz dobe izrednega v redno zasedanje. Mnogo je nam ležeče na tem, da državni proračun v splošnem interesu o pravem času votiramo. Ravnotako smatramo za potrebno, da naj ta vlada v skupščini izglasuje tiskovni zakon in zakon o obrtniških kreditih.

3. Umevno je, da bi morala ta vlada vporabiti zakon enak napram vsem in proti vsakomur. Da ni nesoglasja v tolačenju tega, kaj je enaka uporaba zakona napram vsem in proti vsako-

mur, smatramo za potrebno ugotoviti: Ne sme se pod nobenim pogojem dopuščati, da se trpe protustavna in protizakonita dejanja ter izjave, naperjene proti državni ureditvi odnosno javnemu miru, temveč se morajo vsa taka dejanja in vse take izjave pobijati in po zakonu kaznovati, v tem oziru je treba postopati napram vsem in vsakemu enako. Ravnotako se mora pobijati in kaznovati vsak napad oz. omalovaževanje vojske in propaganda revolucionarnega duha v vojski.

Mandatar Kosta Timotijević je takoj obvestil načelnike ožjega bloka o vsebini pisma radikalnega kluba. Ugotovil je, da pri skupinah tega bloka in pri samih načelnikih ne obstoje ista stališča in isti nazor o radikalnih pogojih glede koalicijske vlade.

V vrstah Davidovičevih demokratov je že bilo sinoči opažati, da so demokrate pripravljeni v privolitev in odobrenje zahtev radikalnega kluba za sestavo delovne koalicijske vlade. V vrstah klerikalcev in muslimanov je nastala velika rezerviranost in so ti krogi odkrito izjavljali, da ne morejo sprejeti pogojev radikalov, da ne morejo vstopiti v tako koalicijsko vladu iz politično-programatičnih razlogov.

Mandatar Kosta Timotijević je bil sinoči očitno zelo optimistično razpoložen in upa v uspeh take vladne kombinacije. Radikalni so mu naglašali, da so šli do skrajnih meja v popuščanju. Od klerikalcev in muslimanov je mandatar sinoči zahteval točen in definitiven odgovor. Obedve parlamentarni skupini odgovorite danes dopoldne Timotijeviću pismo, ker je to zahteval, da more nadaljevati svojo akcijo. Na ta način je bil glavni in definitivni moment rešitve krize prenesen od sinoči na danes dopoldne. Kosta Timotijević je hotel dati samo možnost klerikalcem in muslimanom, da še enkrat proče svoje stališče.

Z ozirom na difference v ožjem bloku so se pojavile že razne kombinacije. Tako so sinoči začeli govoriti, da pride po razkolu v ožjem bloku na površje edino mogoča kombinacija: koalicijska vlada radikalov, Davidovičevih demokratov in samostojnih demokratov.

ANGLIJA ZA PRIJATELSTVO MED BOLGARSKO IN JUGOSLAVIJO.

— Beograd, 5. novembra. (Izv.) Predsednik Balkanskega odbora v Londonu g. Boyle je večeraj popoldne posetil zunanjega ministra g. Vojo Marinkovića, s katerim je zelo dolgo razpravljala vsa aktualna vprašanja Balkana, osobito bolgarsko-jugoslovenski problem. Omenil je, da se je že v Sofiji pri merodajnih faktorjih zavzemal za to, da se doseže odkrit sporazum med obehma sosednima državama in da se vzpostavi prijateljske zveze. Trgovsko - obrtna zbornica priredi danes popoldne na čast predsedniku balkanskega odbora predavanje, na katerem govori g. Boyle o industrijskih in gospodarskih prilikah na Balkanu. V gospodarskih in trgovskih krogih vlada za to predavnanje veliko zanimanje. Zbornica priredi nato čajanko.

Iz Radićeve stranke.

— Zagreb, 5. novembra. (Izv.) Današnji »Slobodni dom« ne priobčuje toliko politično zanimivih člankov o stališču HRSS do vladine krize, kolikor več strankarsko zanimivih notic. Stjepan Radić razpravlja po svojih metodah napad na posl. inž. Košutića v Dalmaciji ter kategorično trdi, da je bil ta napad organiziran in naročen od strani političnih oblasti, slično, kakor v Italiji proti Matteottiju, pri tem pa ne navaja nikakih točnih dokazov. Zelo ostro piše dalje proti srbskim poslancem glede vprašanja o zaščiti poslanske imunitete. »Slobodni dom« objavlja končno neko pismo srbskega kmeta iz okolice Valjeva, ki opisuje zelo točno zgodovino, kako se je srbski seljak boril za Jugoslavijo, obenem zelo strastno napada srbsko inteligenco odnosno gospodo, ki je cincarskega pokolenja. Pismo smeši »srbskega« seljaka, zaključuje z ugotovitvijo, da je bil neumen, ker se je boril za gospodo. »Slobodni dom«

dalje omenja, da prične s 1. decembrom v Beogradu izhajati v cirilici pisan »Slobodni dom«, ki bo namenjen srbskemu seljaku. Radićevci skušajo dobiti v Beogradu primerno sposobno politično osebo, ki bi prevzela propagando v Srbiji.

»Slobodni dom« dalje omenja razširjenje republikanstva v Sloveniji, navaja staneke delegatov v Ptuj, pozdravlja to gibanje kot bratsko gibanje in pripominja, da se HRSS spaja v federacijo s SSSR. HRSS je z SLS dr. Korosca sicer v taktični zvezi, mestoma tudi v politični, v kolikor se tiče poblajanja beogradskega nasilja, toda duševno in programatično je HRSS v zvezi samo z SSSR. — Javlja tudi, da se »Avtonomist« spremeni v glasilo SSSR pod imenom »Slovenski republikanec«.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Lipovi hloidi od 20 cm prem. naprel, od 2 m dolž. zdravi, lepo blago, frco nakl. postaja, za 100 kg: denar 60; deske I. II, III, frco meja: blago 660; jesenovih plohi, suhi, I. 20-90 mm, frco nakl. postaja: blago 1390; hrastovi plohi 43 mm. 17-30 cm. 3 m dolž., frco meja: denar 1250; remelnji 4-5 metrov, 8 cm, frco meja: denar 750; brusni les po uzancih Ljubljanske borze, frco nakl. postaja: denar 225; bukova drva, obrobjen, frco nakl. postaja, 5 vagonov, denar 19, blago 19, zaključek 19; oglje vilano, frco meja: denar 113.

ZITNI TRG

Pšenica, domača, frco. Ljubljana, denar 390; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 435; koruza, bačka, par. Ljubljana, blago 335; oves, bački, par. Ljubljana, blago 340; fižol, ribničan, orig. frco. Ljubljana, denar 440; fižol, ribničan, očiščen, b/n, fco. Postojna, trans., blago 545; fižol, prepelčar, orig. frco. Ljubljana, denar 450; fižol, prepelčar, očiščen, b/n, fco. Postojna, trans., blago 550; fižol, mandalon, orig. frco. Ljubljana, denar 400; fižol, mandalon, očiščen, b/n, fco. Postojna, blago 500; fižol, rjav, orig. frco. Ljubljana, denar 410; laneno seme, par. Ljubljana, denar 675; pšenična moka, bas. »a«, bačka, fco. Ljubljana, blago 625; pšenični otrobi, sredni, b/n, fco. Ljubljana, 215; orehi, b/n, belo sušeni, brez koščakov, fco. nakladalna ostaja, denar 725.

EFEKTI

2½% drž. renta za vojno škodo 112½-113-112½, 7% inv. pos. 1921. 63.50, Ljublj. kreditna banka 205-230, Merkantila banka 124-126, Prva hriv. št. 916, Nihag 70-85, Strojne tov. in liv. 130-148, Trbovelj. prem. dr. 485-490-485, Združene papirnice 110-120, Split, cement, Portland 1416-1500 4½% kom. zad. drž. bke 89, 4½% zast. I. kr. drž. bke 17.

Zagrebska borza.

Dne 5. oktobra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.30-13.40, Praga 205-208, Pariz 361.50-366.50, Newyork 68.20-69.20, London 312.50-315.50, Trst 300-303, Dunaj 0.09675-0.09875. Valute: dolar 67.50-68.50.

Efekt: 7% invest pos. 1921. 63-64, 2½% drž. renta za ratnu šteto 110-111, Ljubljanska kreditna 215, Centralna banka 29-31, Hrv. eskompt, banka 108-110, Kreditna banka Zgb, 108-110, Hipotek. bka 56-57, Jugobanka 103-104, Prastrediona 915-917, Slavenska banka 79-82, Eksploatacijska 92.50, Drava d. d. Osijek 230-250, Sečarana, Osijek 860-890, Isis, d. d. 72, Gutman 710-725, Slaveks 230-240, Slavonija 72-73, Trboveljska 460-470, Vevče 125.

Inozemske borze.

— Curih, 5. novembra. Današnja borza: Beograd 7.50, Praga 15.50, London 23.20, Pariz 27.61, Newyork 5.19, Milan 22.60, Berlin 1.23, Dunaj 0.007315.

— Trst, 5. novembra. Borza: Beograd 33.225-33.30, London 104.30-104.40, Pariz 120.25-120.50, Newyork 22.97-23.20, Curih 442.50-443, Dunaj 0.0325-0.0327, Praga 68.30-68.60.

— Dunaj, 4. nov. Devize: Beograd 1028-1032, London 322.000-323.000, Milan 3084-3096, Newyork 70.935-71.185, Pariz 3712-3728, Praga 2113-2123, Curih 13.635-13.715. — Valute: dolar 70.460-70.860, dinar 1022-1028, lira 3050-3070, češka kruna 2102-2118.

9. novembra 1924

Dinarski dan

za neodrešene brate in sestre. »Jugoslovenska Matica.«

Ideja koncentracije pokopana

Timotijević je danes ob 12.30 vrnil kralju mandat. — Klerikalni in muslimanski odpor proti radikalom.

— Zagreb, 5. novembra. (Izv. Ob 13.15.) Iz Beograda danes javljajo: Od 8. do 9. dopoldne je bil sestanek načelnikov ožjega bloka, ki je komentiral značilen uvodnik »Samouprave« k odgovoru radikalov glede koalicijske vlade. — Seje načelnikov tega bloka se je udeležil tudi g. K. Timotijević. Glasilo radikalne stranke je namreč v svojem današnjem uvodniku kratko omenilo glavne črte odgovora in ga po svoje komentiralo. Članek je ugotovil, da je radikalni klub sprejel pismeni odgovor soglasno, da se v interesu države sestavi delovna koalicijska vlada na čelu s Timotijevićem. Ta vlada bi se morala strogo držati zakona proti vsakomur in ne tolerirati nobenega protidržavnega in protiuslavnega čina. V odgovoru se naglašuje tudi delo radikalne stranke za sporazum in posebno podčrtava, da se ne sme nadaljevati v bodoči vladi politika g. Ljube Davidovića pod nobenim pogojem in da ne sme v vladi sodelovati HRSS. Načelniki bloka so uvodnik »Samouprave« zelo podrobno analizirali ter prišli do sklepov, ki niso povoljni za sestavo delovne koalicijske vlade.

Kosta Timotijević je po tej konferenci izrazil zastopnikom tiska svoje veliko nezadovoljstvo nad pisavo radikalnega glasila, pripomniti pa je treba, da je tudi tisk ožjega bloka po svoje komentiral odgovor radikalov, tako današnja »Pravda«. Kosta Timotijević je končno priznal, da je tisk obeh kril zelo otežilo poverjeno mu mislo.

Zelo značilen je bil nato sestanek K. Timotijević in Ljube Jovanovića v skupščinskem predsedstvu. Temu sestanku sta prisostvovala tudi voditelja radikalov Marko Trifković in Marko Gjurčić. Tudi tu se je K. Timotijević pritoževal nad pisavo »Samouprave«, toda voditelji radikalov so mu ironično odvrnili:

Predsedniške volitve v Ameriki.

Coolidge bo izvoljen. — Krvave volitve.

— London, 5. novembra. (Izv.) Vse vesti, ki so do danes zjutraj prispale iz New Yorka, ugotavljajo, da je zmaga Coolidge zasigurno. Coolidge bo izvoljen v veliko večino za predsednika Zedinjenih ameriških držav. Volilna udeležba je zelo močna. Po nekaterih mestih je prišlo do krvavih spopadov med posameznimi skupinami. Državna ameriška policija je računala s temi izgedi ter je odposlala na gotova mesta močne policijske oddelke. Da prepreči izgrede v Chicagu, je vlada tja odposlala 4500 stražnikov. Kljub temu je prišlo do krvavih spopadov, v katerih je bilo več oseb ubitih in težko ranjenih. Na volišču v mestu Nillet, država Ohio, je prišlo do pobojev med pripadniki tajne organizacije Ku-Klux-Klan in pa »Vitezji zarečega plamena«. V teh bojih je bil en policijski stražnik težko ranjen.

— New York, 5. novembra. (Izv.) Po rezultatih, znanih do polnoči, je izvoljen Coolidge za predsednika gotovo dejstvo. Za republikance je glasovalo več držav, tako s pretežno večino mesto Vermont, Maine, po pretežni večini najbrže tudi država Illinois. Tu je glasovalo za Coolidge 12.817, za Dawisa 4917 in za La Folletta 3683 volivcev. Država Rhode Island je pretežno volila Coolidge. Ravnotako bo volila republikance, t. j. Coolidge država Massachusetts. Tu je že 16 občin oddalo za Coolidge 1515 glasov, za Dawisa 163, za La Folletta 746 glasov. Demokrati je glasovala država Georgia. Znatno število glasov dobe demokratije tudi v državi Tennessee. V tej državi je prišlo do krvoprelitja na več voliščih. Dva volilna agenta sta bila ustreljena in trije težko ranjeni; nastel je namreč v nekem volilnem lokalu ostrel prepir. Predsednik volilne komisije je hotel napraviti mir ter je začel streljati.

— Pariz, 5. novembra. (Izv.) Izid ameriških volitev pričakujejo francoski vodilni krogi z velikim zanimanjem. Predsedniški volitvam v Ameriki pripisujejo globok vpliv na nadaljni razvoj mednarodnega položaja. Kljub temu, da absorbira sedanja volilna borba v Ameriki tudi domače probleme, vprašanje poljedelske organizacije, vprašanje nacionalizacije železnice, socialna reforma in reorganizacija uprave, vendar nosi volilna borba tudi med-

narodni značaj, ker gre pri tem za to, ali se smer ameriške zunanje politike premakne bolj na desno ali levo. Velike so bile stave. Pariška poročila ugotavljajo, da so mnogi manjši, kakor pri zadnjih volitvah. Celokupne stave znašajo okoli 1 milijona dolarjev, dočim so znašale pri zadnjih volitvah nad 4 milijone.

— London, 5. nov. (Izv.) Južne države New York so glasovale za demokrate Davisa. »New York World«, ki se je več čas volilne borbe odločno zavzemal za demokrate in Davisa, je sredi izjavil, da je Coolidge izvoljen.

ODSTOP MACDONALDOVE VLADE.

— London, 4. nov. Macdonald je danes podal demisijsko svojega kabineta. Avdijsenca pri kralju je trajala samo četrt ure. Kralj je odstop vlade vzel na znanje. Takoj nato je bil pozvan v palačo Buckingham vodja konservativcev Baldwin, kateremu je bil poverjen mandat za sestavo nove konservativne vlade. Avdijsenca je trajala eno uro. Konservativna vlada pod Baldwinom prevzame svoje posle v petek. Imena ministrov bodo objavljena v četrtek zjutraj. Med konservativci se razvija velika in ogorčena borba, ali se ima pozvati v kabinet Baldwin tudi Churchill, ki je kandidiral na programu ustavopravne stranke. Baldwin sam želi njegovo pomoč v vladi.

VIHAR V FRANCOSKI ZBORNICI.

— Pariz, 4. nov. (Havas) Jesensko zasedanje zbornice je bilo danes odprto. — Pariz, 4. nov. (Izv.) V poslanski zbornici je včeraj povodom otvoritve jesenskega zasedanja prišlo do viharnih prizorov. Min predsednik Herriot je bil pristiljen, zahtevati zaupnico. Zbornica je s 410 : 171 glasovi sprejela predlog na odložitve interpellacij. Obenem je sprejela s 308 : 140 glasovi komunistični predlog da se jutri prične proračunska debata.

POMEN ANGLEŠKIH VOLITEV.

— London, 5. nov. Bernhard Shaw drastično komentira izid angleških parlamentarnih volitev. Pravi: Rezultati volitev imajo trojni pomen: 1.) Anglija se takojtno nahaja v vojni z Rusijo; 2.) Anglija je izgubila vodstvo v evropski diplomaciji in 3.) Anglija je dobila vlado, ki jo zasluži. To je najpomembnejše.

Politične vesti.

— Zanimiva sodba o Radicu in njegovi politiki. Zagrebški »Obzor« priobčuje danes članek, v katerem popolnoma pravilno presoja Radicevo osebo in njegovo politiko. »Obzor« piše: »Nekoliko dni pred angleškimi volitvami je Radic izjavil, da je prepričan, da bo Macdonald zmagal. V »Hrvatu« je bilo celo napovedano, da bodo te angleške volitve vplivale na našo krizo: ako zmagala Macdonald, dobi vlado Davidovič, ako zmagajo konservativci, dobita vlado Pašić in Pribežević. V Angliji so volitve potekle tako, kakor je pričakovali ves potek svet: zmagali so konservativci. Edino veličina zmage je presežnala. Človek bi mislil, da bo Radic

ki stvar, ki mu ne ugaja, mahoma preokrene in pravi, da je pravo ono drugo. Prav tako je tudi z našo notranjo politiko. Leto dni se deluje že za sporazum. Leto dni se ni moglo dognati, je-li Radic sploh za sporazum in ako je, za kakšen sporazum in kako ga misli oživiti. Mi smo si usodili pred večimi meseci povedati, da Radic ni za sporazum niti z radikali, niti z demokrati, še manj pa s Korošcem in Spahom, ter trdili, da Radic hoče samo volitve, da samo menja svojo taktiko. Od takrat tskrat do danes je Radic že večkrat s svojimi izjavami potrdil to naše mišljenje. Radic tako naglo menja svojo taktiko, da pristavi njegovi sami ne vedo, je-li predsednik njihove stranke za sporazum ali ne, danes je, jutri ni, popolnoma pod vtišeno trenutnega položaja ali impresije. Radic pozablja, da je ne samo šef velike stranke, marveč da je sam tudi dejanski predstavitelj Hrvatov in ima za to veliko odgovornost za vsako svojo izjavo tako pred stranko, kakor pred narodom. On, ki propoveduje parlamentarizem in angli. ustavo, ne sme oponašati diktatorja Mussolinija, ki zahteva slepo pokornost. Radic se je že tako zviševal v vlogo suverena, da misli, da so njegovi zavezniki njegovi podaniki in da je treba samo telefonirati v Beograd, pa bosta Davidovič in Petrovič takoj izvršila njegove ukaze. To je popolnoma točna sodba o Radicu, prva pravilna sodba, ki jo čujemo iz Hrvatske. Zdi se, da so se jele tudi Hrvatim odpirati oči, kakšnega voditelja imajo v osebi Stjepana Radica in kako jadra lažja hrvatskega naroda pod Radicevim vodstvom neizogibno v propad.

— Nemci pripravljene podpirati Timotijevićevo vlado. Mandatar Kosta Timotijević je pismeno naznanil vsebino svojega mandata tudi nemškemu parlamentarnemu klubu, ki je sredi izdal komunikacije, v katerem kratko pojasnjuje nemški poslanci svoje stališče napram koncentracijski vladi. Nemški parlamentarni klub je pripravljen podpirati Timotijevićevo vlado, če bo upoštevala pravice narodnih manjšin.

— Ruski zdravniki za komunizem. Te dni se je zaključil v Moskvi kongres zdravnikov sovjetske Rusije. Razpoloženje tega kongresa karakterizira dejstvo, da so odšli delegati po posvetovanjih korporativno v poslopje izvrševalnega odbora komunistične stranke, da položijo tu svojo zastavo. Pri tej priliki je izjavil delegat dr. Skljarski, da je bil čas, ko ruski zdravniki niso hoteli podpirati proletarijata v borbi proti kapitalizmu. Sedaj so se z vso ostalo inteligenco pridružili proletarijatu ter utrdili vezi med delovnimi sloji republike. Kongres je svečano objavil, da hočejo odslej vsi ruski zdravniki podpirati komunistično politiko.

— Italijani razžaljeni. Francoski ministrski predsednik Herriot je pri svečanosti na Sorbonni v svojem dolgem govoru med drugim naglasil dejstvo, da so s Francijo stopile v vojno tudi Belgija, Anglija in Amerika samo zato, da branijo svojo čast in da ščitijo pravico. Ta stavek je vzbudil v Italiji veliko nevoljo in listi napadajo Herriota, češ da je nalašč izpustil Italijo. Posebno hudo je glavno fašistovsko glasilo »Il Popolo d'Italia«. Stara je resnica, da v Parizu nimajo baš velikega mnenja o italijanski udeležbi v vojni in o italijanskih zmagah, katerih so polna samo italijanska usta.

— Italijanski boj za Zader. V Benetkah se vrši konferenca naših in italijanskih delegatov, katere se med drugimi vprašanji bavi tudi z Zadrom in njegovo bodočnostjo. Italijani napenja, da vse sile, da dajo Zadru dobrega življenja, katero bi se poznalo v svojem vplivu po vsej gornji Dalmaciji. Sedaj je alternativna ta, da ali Zader postane žrtev svojega položaja in propade, ali pa se Italijanom posreči, da ga rešijo na naš način. Trije italijanski delegati in senator Luccioli, general Barbarich in dr. Krekich so se mudili pred kratkim v Zadru, da se na lico mesta prepričajo o potrebah njegovega položaja. Senator Luccioli je znan trgovski strokovnjak, ki hoče doseči pomen trgovski trgovini, ki se zadnje čase precej krepko dviga, z olajšanjem obrežne nlozbe z naše strani in z drugimi našimi odstopitvami v prilogi Zadru. Vse to bi šlo na našo škodo, zlasti če postavimo svobodnega pristanišča, s čemur bi se zadrška luka dvignila in konkurenci z našim dalmatinskim bregom. Hočejo nadalje, da naj zgradijo Jugoslaveni za Zader železnico, sploh naj mu pomagajo tako, da bo najvažnejša gornjodalmatinska luka, v kateri se razvije italijanski promet na veliko. Italijani zadnje čase ustvarjajo v Zadru nove industrije, ki otvarjajo bančne zavode in nudijo kredit tudi našim ljudem. Sploh so dosegli že precejšen razvoj trgovine v zadrškem mestu. Sedaj treba novega sistemiziranja in potrebne zaledne pomoči, pa bo cvetel Zader z našo pomočjo in na našo škodo. Treba torej, da posveča jugoslovanska javnost benečki konferenci mnogo večjo pozornost nego je bila deležna doslej. V Benetkah hočejo dalje Italijani doseči bodisi na morju, bodisi na kopnem take obme-

ne ugodnosti, kakor si jih oni sami želijo, in se pri tem ne nameravajo prav nič ozirati na jugoslovenske zahteve in pravice, pa če so še tako očitne. Italijani skušajo izrabiti naš notranji trenutno tako sporni položaj v svoj prilog. Pozor in zopet pozor!

Izpred sodišča.

— Nevaren slepar. Včeraj se je zaključila pred delnim sodiščem že parkrat preložena obravnava proti Ivanu Makovcu, ki se je izdal za bogatega posestnika in konjskega prekupca v Guberlji, onkraj naše meje. Ta možakar, ki je bil že več kot desetkrat radi goljufije in tavnih kaznovan, med tem tudi že po italijanskem zakonu na 6 mesecev in nevaren slepar. Modli je po naših obmejnih krajih, kjer se je izdal za bogatega posestnika in konjskega trgovca. Kupoval pa je tudi posestva. Odpeljal je par konj, komat in bog zna kaj še. Nalpeše pa je napravil s posestniki Umekovo, s katero se je slučajno seznanil. Predstavil si ji je kot bogat trgovec, ki se je pripeljal z avtomobilom, katerega pa je poslal v popravilo, ker je povozil na cesti konja. Ostal je pri Umekovih kar ves teden. Seveda so mu kot kupcu, ki se je vedno bahal, koliko ima lir, lepo postregli in ga dobro pogostili. Ker je imel samo lire, mu je posodila žena parkrat tudi denar. Končno pa so le prišle njegove lumparije na dan. Izvil je se obtoženec na vse mogoče načine govoril je res kot pravi mešetar, toda vse je bilo zaman. Dokazali so mu vse konjske sleparije. Umekova pa mu je zabrusila v obraz: Osem dni je bil pri nas in ni ne krone svojega porabil, ogoljufal me je za posojilo in denar za koleke. Možakar je bil obsojen radi raznih goljufij in sleparij na eno in pol leta težke ječe in ga bodo poslali po prestani kazni z varnim spremstvom zopet nazaj preko meje.

— Drago balvanje. Dne 29. septembra so torali domači fantje na Vrhovcih v ložaškem okraju balin. Ker se pri tej igri večkrat preprašo, so se tudi pri tej priliki fantje večkrat sporekli radi »punta«. V igro se je vmešaval tudi Franjo Skubic, ki pa sam ni igral. To pa je razjezilo igralca Valentin Dolinarja iz Dol. Logatca in prišlo je do prepira in končno do pretepa. Zaključil je zopet nož. Skubic, mes. javenec, je podrl Dolinarja. Za se je hitro pobral, ptegnil je nož in tabodel Skubica v trebuh. Fant se je zagovarjal s silobranom, češ da so ga fantje tepli. Ker pa ni bilo ravno potrebno potegniti noža in bi se bil lahko izognil prepiru na drug način, je bil obsojen Dolinar na 5 mesecev težke ječe, poostrene s temnico in postil, mora plačati vse stroške in pa 75 Din takse, poškodovanemu Skubicu pa 1048 Din za bolečine in odpadli zaslužek.

— Pazite na otroke! Pred kratkim se je pripetila v bližini Sentjakobskega župnišča nesreča. Ki je zahtevala človeško žrtev. Padel je namreč štiritletni deček Marjan Sušnik, ki je tekal, kot pravi obtožnica, brez nadzorstva, v globoko apnenjo jamo. Fant je dobil v apnu tako težke opekline, da je čez 3 dni umrl. Marjlo Golobovo, ki bi morala paziti na otroka, je obtožilo drž. pravdnštvo pregreška zoper varnost življenja po § 335 in 376 k. z., ker je pustila otroka brez nadzorstva in je s tem povzročila njegovo smrt. Obtožbenka se je zagovarjala, da je morala čuvati eno dete v sobi in med tem, ko je mirila dete v sobi, je pobežnil 4-letni Marjan. Skočila je takoj za fantom, toda bilo je že prepozno, ker je ta tekel naravnost proti apnenici in je padel v apno. Ker je dokazala Golobova, da je ta njen sagovor resničen, je bila oproščena.

Najnevarnejši vlomilec Jugoslavije prijet.

Iz Oslika nam poročajo: V noči od 31. oktobra na 1. november so neznan lopov razbil izlozbo v mizarški delavnici Gjure Tkalec ter mu odnesel več parov moških in ženskih čevljev v skupni vrednosti več tisoč dinarjev. Tkalec je takoj obvestil policijo in obenem je sam uvel od akcije, da zasledi lopove. V nedeljo je odšel v mesto z mizarjem Orgcem, ki je bil takisto okraden, vendar eden o drugem nista vedela za tatvino. Hodila sta po trgu in ogledovala čevlje, ki so se nudili na prodaj. Tkalec je opazil pri nekem mladeniču par čevljev, ki so mu bili ukradeni povodom vloma v njegovo izlozbo. Pozval je stražnika, ki je mladeniča aretirjal in odvedel na policijo. Aretiranec je izjavil, da se piše Franjo Vedečnik, vratar, rodom iz Slovenije. Pri njem so našli tudi knjižico, glasečo se na isto ime in poklic. Včeraj popoldne, t. j. 3. t. m. je imel neki detektiv Vedečnika prepeljati v sodne zapore. Ko sta oba pasirala hodila in hotela zaviti na stopnice, je slučajno stopil iz svoje pisarne pristav Cepinac, ki je v aretirancu takoj spoznal zloglasnega vlomilca Edvarda Otorepeca. »Kaj delate tu, Otorepec?« ga je vprašal presenečeni uradnik. Imenovani se je naglo zavedel in je hitro odvrnil: »Jaz nisem Otorepec, jaz sem pisem Vedečnik.« Detektiv je nato dozdevnega Vedečnika prepeljal v kriminalni oddelk policije, kjer so ga takoj zaslišali. Zasliševanje je trajalo polni dve uri. Vlomilec je trdovratno zanikal, da je identičen z Otorepecem. Končno so na podlagi brazgotine, ki jo ima Otorepec na čelu, in na podlagi slike ugotovili, da imajo opraviti s pravim sločincem. Čim so lopovu očitno dokazali njegovo identiteto, je izjavil ponosno: »Ampak sem ja Otorepec!«

Vest o aretaciji Otorepeca je vzbudila v mestu veliko senzacijo. Otorepec je znan kot eden najopasnejših in najzdrzejših vlomilcev v Jugoslaviji. Njegova specialiteta so bili vlomi v izlozbe. Otorepec je izvršil zadnje čase v družbi z Žolgerjem, ki je bil med tem že aretiran, več držnih vlomov v Zagrebu, dalje v Osliki, v Mariboru itd., ter je zasledovan že dolgo časa tudi od ljubljanske policije.

Pozor! Elitni Kino Matica
vodeči kino v Ljubljani, Vam prinaša vedno le najnovejše svetovne atrakcije.

Iz Maribora.

— Spremembe pri moški kaznilnici v Mariboru. V smislu navedbe ministrstva za pravosodje je bil okrajni sodnik Ivan N. Vrabl v Mariboru imenovan začasnim ravnateljem mariborske moške kaznilnice. Bivši ravnatelj Fischer je bil svojčas upokojen, pozneje pa reaktiviran ter dodeljen v službovanje pri jetnišnici mariborskega okrožnega sodišča. Sedaj je premeščen v kaznilnico v Lepoglavu ter je svoje novo službeno mesto že nastopil.

— Ustanovni občni zbor Udruženja trafikantov v mariborski oblasti se je vršil minulo nedeljo v hotelu »Kosovo« ob lepi udeležbi trafikantov iz Maribora in bližnje ter daljne okolice. V odbor so bili izvoljeni sledeči: predsednik Franjo Geč, podpredsed. Miloš Onus, tajnik Fran Kopin, blagajnik Anton Oglež, v odbor pa zastopniki trafikantov iz Maribora in okolice.

— Koncert »Ljubljanskega Zvona« je nadvse krasno uspel. Gostom je narodno občinstvo priredilo na kolodvoru svečan sprejem. V imenu Zveze pevskih društev v Mariboru jih je pozdravil ravnatelj Detela. Obisk sicer ni bil časten, toda zbrano je bilo vse mariborsko občinstvo, ki zna ceniti umetnost in narodno pesem. O izvajanju bi bilo škoda izgubljati besed. Občinstvo je kar strmel na tli globokim preciznim, fascinantnim izvajanjem in ni štedilo s priznanjem. Pevcem je bilo poklonjenih več venecv in šopkov. Koncert »Ljubljanskega Zvona« bo ostal vsem v neizbrisnem spominu in marškomu je žal, da je zamudil priliko, slišati prvaka slovenskih pevskih društev.

— Nesreča pri vrtljaku. V študentski pri Mariboru so pred par dnevi postavili lep vrtljak, ki je posebno za otroke zelo privlačen. Minuli ponedeljek se je vozil tudi neki 6 letni fantek. Vsled lastne ne previdnosti pa je padel iz »vrtilke« ter se težko poškodoval. Zdravnik je ugotovil pretrsežne možganov. Je pa tudi skrajno neprevidno od odgovornih varuhov, puščati otroke same na vrtljaku. Pa tudi lastnik vrtljaka je odgovoren za varnost gostov. Zadeva bo imela še sodne posledice.

— Prvenstvena tekma »Maribor« : »Rapide«. Z velikim zanimanjem je mariborski sportni svet pričakoval prvenstveno tekmo med mariborskim rivaloma za prvenstvo, I. SSK »Maribor« in S. V. »Rapide«. Dasi je bilo v naprej pričakovano ostrega boja, je bil rezultat vendarle presenetljiv. »Rapide« je s svojo zadnjo tekmo v Ljubljani izgubil naravnost porazno in se je zato pričakovalo, da bo zmagal »Maribor«. V splošno presenečenje pa je končala tekma z zmago »Rapide« s 3:0. Tekmo je sodil g. Bettetio iz Ljubljane nepristransko in v popolno zadovoljnost obeh klubov. Čisto nasprotnega mnenja pa je bilo občinstvo, ki je po tekmi hotelo celo napasti sodnika. Zavednostni sportnikov se je zahvalili, da ni prišlo do večjih izgrezov. Vmešavanje publike v tekme je postalo v zadnjem času v Mariboru že običajno, kljub temu, da se tako postopanje splošno graja. V bodoče bodo morala sportna društva skrbeti za strožji red, da se prepreči nevalificirano postopanje, ki škoduje ne le sportu kot takemu, ampak tudi dobremu glasu našega mesta.

— Slovensna otvoritev gostilničarske obrtne šole v Mariboru. Po vzorcu Ljubljane in Celja je letos tudi mariborska gostilničarska zadruga ustanovila svojo obrtno šolo, ki je bila v ponedeljek dne 3. nov. slovesno otvorjena. Otvoritve se je udeležil poleg zastopnikov gostilničarske zadruge tudi veliki župan dr. Vodopivec. Ob navzočnosti učencev je otvoril slovesnost predsednik gostilničarske zadruge, kavarinar g. Klesič, ki je v svojem govoru naglasil velik pomen šole ne samo za Maribor, temveč za splošni napredek domače obrti. Njemu je povzel besedo veliki župan dr. Vodopivec, ki je v daljšem govoru naglasil velik pomen gostilničarske obrti za tujski promet, ki je zlasti v Sloveniji zelo razvit in ima najlepše izgleda za bodočnost. V toplih besedah je govoril učencem, bodreč jih k vztrajnemu delu ter nato otvoril šolo. H koncu je spregovoril še ravnatelj šole, profesor dr. trg. šole g. Škof, kakor je predsednik g. Klesič zaključil svečanost.

— Še nekaj od Sv. Jakoba v Slov. gorah. Pišejo nam: Takega župnika pa menda nimate nikjer na Slovenskem, kakor ga imamo mi srečni Sentjakobčani v osebi prečastitega gospoda Erhartiča. Ta maziljenec gospodov si domišljuje, da je že poplen gospod nad nami. Ne le, da hoče vsakogar komandirati, kako naj voli in za koga naj glasuje, nam hoče sedaj še predpisovati, kako naj se oblačimo. Minulo nedeljo je kontroliral ljudi v cerkvi. Ko je prišel do hčerke nekega tukajšnjega posestnika, ki je še le pred kratkim prišla z Dunaja in ima seveda moderno krojeno obleko, jo je vprašal vseh ljudi nagnal iz cerkve, češ: »Idi pa se preobleci po cerkveno, potem šele pridi nazaj!« Dekle je objokano zapustilo cerkev, ljudje pa so se brez razlike strankarskega prepričanja zgrajali nad srednjeveškim postopanjem župnika. Pa se še gospodje čudijo, da vera peca. Kako ne bi, če ima cerkev take dušne pastirje.

— Aktualno vprašanje v Ljudski univerzi. Minuli ponedeljek je predaval v Ljudski univerzi dr. Robič o spolnih boleznih. Predavatelj je s pomočjo rizič in skriptičnih slik zelo nazorno opisal nastoj in učinek posameznih spolnih bolezni ter način zdravljenja in profilakse. Občinstvo je z zanimanjem sledilo izvajanjem predavatelja ter ga ob koncu nagradilo z živahnim plaskanjem. — Prihodnje predavanje se vrši v ponedeljek, dne 10. nov. Predava učitelj g. Skala o duševno zaostalih otrocih. Začetek predavanja vsakrat ob pol 20. uri.

Darujmo za sokolski Tabor!

Ker je koncert ge. Lovšetove odpovedan.

Mladini
neprimerno.

danes predstave ob: ½ 4., 5., ½ 7., ½ 9.

REDOVNIKOVA LJUBAVNA SKRIVNOST

Mladini
neprimerno.

Pismo iz Prage.

Znižanje državnega proračuna za dve milijardi. — Ekspozeja ministrov inž. Bečka in dr. Beneša. — Smrt dveh učenjakov.

2. novembra.

Jesenjsko zasedanje narodne skupščine se je pričelo 30. pr. m. s sejo posilanske zbornice in senata, v kateri sta podala vsak svoj ekspoze finančni minister inž. Bečka in zunanji minister dr. Beneš.

Zbornici predloženi proračun za leto 1925. je označen s tremi finančnimi in formalnimi novostmi. Prva je, da so se računski izdelovalci aktivno udeleževali parlamentarni krogi. V letošnjem proračunu prihaja k uveljavljanju zakon dr. Rašina o državnem podjetniškem gospodarstvu; ker treba jasne razločitve med državno administracijo in državnim podjetništvom, se slednje prepušča trgovskemu poslovanju. Tretja novost je samostojno vodstvo in čista formulacija investicij.

Prihranki so bili doseženi v stvarnih izdatkih, osebni izdatki so v nekaterih položajih docela izginili. Izdatkov je v celoti 15.974.163.808 Kč, od tega osebnih izdatkov 9.573.585.801 Kč, stvarnih 6.400.583.007. Poslednji proračun je izkazoval izdatkov 16,9 milijard, dohodkov 16,3 milijard, osebnih in stvarnih izdatkov je bilo približno enako, po okoli 8 milijard.

Vsed dohodkov je 15.701.917.426 Kč, od tega administrativnih 7.514.125.703 Kč, dohodkov iz podjetij 8.187.790.723 Kč, tako da se kaže deficit 272.251.382 Kč. (Lani je bilo deficita 602.603.309 Kč čeških.)

Investični proračun znaša 1319 milijonov Kč ter je proti lanskemu (2229 milijonov) za 910 milijonov manjši. S prihranki v rednem in izrednem proračunu se je pričel letošnji skupni 1.240.431.932 Kč. Napram lanskemu proračunu je tu prihrankov za celi 2 milijardi. Razveseljivo je padanje našega proračuna, kateri je dosegel svoj vrhunec leta 1922. Treba bo tudi v prihodnje brgati se za zniževanje proračuna, da bi državni izdatki padli na 12 milijard, kar bi odgovarjalo davčni in gospodarski sili našega prebivalstva.

Te suhe številke je spremljal minister Bečka z izčrpnim ekspozejem, v katerem je naglašal nujnost, da se od strani primanjkljaj v proračunu, kar je mogoče edino le takrat, ako si uredimo svoje izdatke po prejemkih. Odbil je pa trvektive o »ozkogrudni gospodarski politiki«. Mnogim bi bila najbrže ljubša gospodarska politika v velikih obsevih, toda gospodarsko delovanje se mora voditi mirno in s smotreno preudarnostjo ter ne zgolj z dopadajočimi gesli. Dotikajoč se proračunskih detajlov, je podal vsake izjavo v vprašanju državnih namestencev. Naša javnost zahteva, da se končno dospé do ureditve, katera bi prinesla zadovoljnost v življenju državnih namestencev vseh kategorij, ne da bi bil pri tem državni proračun obsežen čez mero. Je sicer to težak problem, toda rešiti se da, pa tudi se mora doseči njegova razrešitev. Nadalje je pojasnil, da država zmanjšuje davčna bremena in obširneje se je bavil s proračuni posameznih resortov. Končno je izrekel prepričanje, da sredstva, postavljena v proračun, povsem

zadostajo za redno vodstvo državnega gospodarstva v letu 1925. Državno gospodarstvo v letu 1924. pomeni velik kos dela na konsolidaciji naše republike in sliha bo tudi prihodnje leto nadaljni korak k zaželenemu cilju.

Ekspoze ministra dr. Beneša o zunanji politiki se je dotaknil najprvo takozvanega ženevskega protokola, ki združuje tri principe: redukcijo oboroževanja, stvaritev splošnih varnostnih jamstev in arbitraž. V bodočnosti ne sme nobena država voditi vojno iz lastne inicijative in ako pride do kakšnega mednarodnega spora, ki bi lahko izval vojni konflikt, mora biti predložen v mirno razrešitev. Nadalje se je ponudil pri trgovskih pogodbah, zlasti v Avstriji in Madžarsko, ter proglasil, da se želi vstop Nemčije v Društvo narodov, ako se ima zagotoviti mir Evrope. Pogajanja s Poljsko so prinesla znatna pojasnila, tako da se lahko upa na popoln sporazum o se neregiranih vprašanj. Kar se tiče priznanja sovjetov, je izjavil, da smo pripravljeni v primeren trenutku priznati sovjetsko vlado de jure, toda s predpogojem, da se bo držala napram nam priznanih in sprejetih načel mednarodnega prava. Dostavil je, da o tej stvari odklanjamo vsak bodisi notranji, bodisi zunanji pritisk ter si zavarujemo tudi za bodoče v tej zadevi popolno svobodo.

O ekspozejih obeh ministrov se je takoj pričela debata, katere se je udeležilo 16 govornikov raznih strank — tudi Nemci — in ki je potekla povsem mirno. Glasovalo se je samo o ekspozeju ministra dr. Beneša, ki je bil odobren, glasovanje o izjavah finančnega ministra je odloženo za čas po razpravi proračuna v odseku in v plenumu zbornice.

Tudi senat je v svoji prvi seji jesenskega zasedanja poslušal ekspozeja obeh ministrov in sklenil pričeti debato o njih v seji 4. t. m.

Nemška socialna demokracija je težko začeta s smrtjo voditelja poslance Karla Cermaka, ki je imel ugodno pozicijo v nemškem delavstvu na zapadu ter je bil podpredsednik kluba nemških socialnih demokratov.

Češka veda je utrpela dve težki izgubi s smrtjo prof. dr. Gustava Zabe in univ. prof. dr. Jaroslava Hlave, odličnih učenjakov v svojih strokah. Ph. dr. Zaba je bil gimnazijski profesor, ki se je zelo vneto pečal s filozofskimi študiji ter napisal nekoliko del. Prof. MUDr. Hlava je eden izmed ustanoviteljev moderne češke zdravniške znanosti, sloveč učenjak in preiskovalec na polju bakteriologije in patološke anatomije. Po njegovi zaslugi se je otvorila češki zdravniški ved pot v inozemstvo. On je bil voditelj čeških zdravnikov. Poleg svoje stroke se je zanimal tudi za umetnost, zlasti za gledališče ter storil mnogo za naše narodno gledališče kot dolgoletni predsednik njegove »zadrage«. Dobro je bil znan tudi na slovanskem jugu, zlasti med Slovenci, ker je vsako leto prihajal na Bled.

J. K. S.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob osmih zvečer.

Sreda, 5. novembra: »Zora, dan, noč.« (Premijera.) Izven.
Četrtek, 6. novembra: Zaprt.
Petek, 7. novembra: »Pirna P. B.« Red E.
Sobota, 8. novembra: »Šestero oseb išče« torja. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol osmih zvečer.

Sreda, 5. novembra: Zaprt.
Četrtek, 6. novembra: »Pikova dama«. Go-
stuje tenorist g. Mario Šimenc. Red D.
Petek, 7. novembra: »Majška noč«. Red B.
Sobota, 8. novembra: »Rusalka«. Red C.

— Sentjaskovski gledališki oder v Ljubljani. V soboto dne 8. novembra: »Maks v škripihu«. — V nedeljo dne 9. novembra: »Kirke«.

— Premiera v draml. Opozarjamo na današnje dramsko premiero. Igra se prvič na našem odru komedija znanega italijanskega komediografa Darja Nicodemija »Zora, dan, noč«. V glavnih vlogah nastopita ga Saričeva in g. Kralj. Režira g. Ostopović.

Koncert „Ljubljanskega Zvona“ v Mariboru.

Mnogo poguma in zaupanja v dobro srečo morajo imeti danes naša pevska društva, ako hočejo vzdržati svoja umetniška stremjenja v skladu s kruto realnimi gnotnimi problemi. Celotno vrsto žalostnih izkušenj bi mogli glede tega povedati blaginjski naših zborov, vsem onim, ki menijo, da so koncertne prireditve bogve kako bogat vir dohodkov. Ne, ves ogromen trud naših pevcev in vsa požrtvovalnost naših pevcev sta v zadnjih letih skoraj darovana javnosti. In to doma v Ljubljani. Kaj pa šele koncerti izven Ljubljane! In vendar vemo, da so medsebojni obiski koncertnih društev velikega kulturnega pomena in zato potrebni. — Zavedajoč se tega, je priredil »Ljubljanski Zvon« v ponedeljek s svojim mešanim in moškim zborom po svoji krasno uspešni turneji v Beograd pod vodstvom svojega dirigenta Zorka Prelovca koncert v Mariboru. Bajle ima Maribor zadnji čas kar preveč resnih muzikalnih večerov, vsaj tako bi moral človek soditi po poročilih, da so bili nekateri dobri koncerti čudno slabo obiskani. Vendar je privedlo zanimanje za ta prvi vokalni koncert v sezoni, predvsem pa dober sloves Zvonovega zbora v veliko Götzovo dvorano precej publike. Seveda bi si je želeli več.

Program koncerta je vseboval prav srečno izbrane skladbe naših najznačilnejših zastopnikov vokalne muzike: E. Adamiča (Tožba, Zrelo žito, Zapuščena), A. Lajoviča (Lan) J. Ravnika (Zenica), St. Premrla (V Korotan) St. Biničkega (Čini ne čini...) ter narodne pesmi naših priznanih harmonizatorjev A. Dobroniča (Uspavanka, Črnogorska), V. Zganca (Ni mi volja, medijumska), Z. Prelovca (Oj Doberdob, narodna iz vojne), O. Deva (Vigred približa se, Pojdem v rute, koroški) E. Adamiča (Pojdem na Hrvaško, prekmurska) in našega klasičnega mojstra v vokalnem stavku St. Mokranjca (10 rukovet). — Ta spored, ki ima v prvem delu reprezentativne umetne naše vokalne literature in nekatere ne baš lahke mešane zbor (Lan, Zenica, Zapuščena), v drugem pa koncertno antologijo iz bogatega zaklada narodnih pesmi, je odpel »Zvon« z malenkostnimi izjemami dovršeno. Dobo v kateri ga nismo slišali na samostojnem koncertu, je izpolnil z intenzivnim delom in uspeh tega dela ga danes uvršča med naše prve koncertne enote. Dvignil se je glede sestave zbora, predvsem pa glede umetniške potence v interpretaciji in podajanju skladb izredno visoko. Mešani zbor, ki šteje približno 60 pevk in pevcev, zveni polno, v njem ni statistov. Tudi razmerje glasov je dovolj srečno izravnavano. Dobra sta zunanja glasova, nekaj šibkejša alt in tenor. Zbor, ki je nastopil — solidno nastudiran — brez not, je sledil z lahkoto in voljno vsem dinamičnim in agogičnim zahtevam dirigenta. — Že po prvi pesmi je bilo čutili, da je storičen kontakt med zborom in publiko in ko se je zbor po dveh točkah prilagodil nepoznani akustiki se je razpel do one skladne toplote, ki je morala namah ogreti tudi publiko, zajeti njen interes, in ga stopnjevati od točke do točke vse do konca sporeda. Sočnost sozvočja je dosegla višček že pri Adamičevi »Zapuščeni«, ki je bila — umetnina kot skladba — tudi podana kot dovršena koncertna umetnina. Ta točka z odličnim soplanskim solom gđ. Ramškove je bila poleg Mokranjeve rukoveti najboljše. Tudi moški zbor sam je bil dober, vendar ni zvenel tako sveže kakor mešani. Pri tenorjih je bilo čutili malo utrujenosti; morda po neudobni vožnji. Vsi dve tuji prišli prav do veljave Dobroničeve »Uspavanka«, ki ji je nedostajalo sočne barve in umirjenosti v liniji. Boljše so bile njegove živahnije točke. — V splošnem moramo oceniti uspeh mešanega in moškega zbora kot jako dober.

Poglavitno zaslugu na tem lepem uspehu ima nedvomno »Zvonov« dirigent g. Prelovec. Z reorganizacijo zbora in neumornim študijem, detajlnim izdelavanjem vseh podrobnosti v vokalnih dinamični in ritmični si je ustvaril v zadnjih 2 letih gibčen, inteligenten korpus, katerega ima v neomejeni oblasti in ki na koncertnem odru krasno sledi njegovemu sugestivnemu vodstvu. V tem je Prelovec mošter velike potence. Zbor je ves njegov in preko njega gre prepričevalna sila umetniškega shvačanja in izražanja v publiko. To je pričalo veliko navdušenje mariborskega poslušalstva in neprestane prisrčne ovacije dirigentu. — Lokalna Zveza pevskih društev in pevskih zborov mariborske Glasbene Matice sta poklonila »Zvonu« in g. Prelovcu dva krasna venca.

Omeniti moramo še, da je bil »Zvon« sprejet ob svojem prihodu od mariborskih pevcev tako prisrčno, kakor zna sprejemati pač le Maribor. Po koncertu je bil v kolodvorski restavraciji do odhoda polnočnega vlaka iskren prijateljski pevski sestanek. Lepi uspeh tega koncerta je sad »Zvonovega« vestnega in neumornega dela. Želimo mu, da bi na svojem ljubljanskem koncertu dne 13. tm. pel pred polno unionsko dvorano.

Prosvetno delo v zasedenem ozemlju.

(K Dinarskemu dnevu Jugoslovanske Matice.)

Izza dobe prvih čitalnic se je razvilo v našem Primorju, zlasti na Gorškem in Tržaškem, živo društveno življenje, ki je izpopolnjevalo ljudskošolsko izobrazbo, nudeč potom knjig, predavanj in raznih prirediteljstev, razširila in poglobila znanje ter obenem utrdila narodno zavest. Ljudstvo se je važnosti društvenega življenja popolnoma zavedalo in bili smo priča plemenitemu tekmovalstvu posameznih društev, katero bo bolj prosvetno, katero se bo bolj delovno, katero in vršilo svojo dolžnost.

Kakor je vojna končala toliko dobrin, tako je povečini razbila in zatrla tudi društveno življenje. Uničene so bile knjižnice skoraj povsod, uničeni so bili ali vsaj opustošeni društveni domovi in društveni prostori z odri in drugim inventarjem vred. Povsod samo razdejane. A ko se je naš rod ob Soči in Adriji po groznem opustošenju lotil obnove življenja, ni pozabil prosvetnih središč: društev. Z novo silo, z novim navdušenjem, ki je presegalo predvojno, so šli na prosvetno delo: obnovljali so društva in njihove prostore in oživili društveno življenje. Velike so bile težkoče, velike žrtve, a premagali so vse, ker so se vsi zavedali, da je v novih prilikah društvo življenska potreba.

Novi državni gospodarji so se sprva čudili visokemu kulturnemu stanju našega ljudstva, a polagoma se je obudovanje prevrglo zavist in sklep: onemogočamo žolstvo, tako moramo onemogočiti tudi društvam, ki niso drugo kot ognjišče, kjer se podžiga narodna zavest. In začeli so pritiskati in delati nepravilke: pravilno ustanovljena društva so morala potlačiti na oblasti

va ustanovne listine, prosti njihovo potrditev in čakati na priznanje, ki ga ni hotelo biti v mnogih slučajih tudi ni prišlo. Če so pa priznali društvo, so oblastva spet in spet našla nove razloge, da ni moglo delovati in je sploh zaprt. A vse to jim je bilo premalo: 13. VI. 1920 so začeli požigati naših narodnih in društvenih domov! — In še vedno se čuti kljub društveni svobodi, ki jo jamči zakon sovražen pritisk na vse naše društvene življenje.

V teh razmerah, v katerih bi slednji rod klonil, pa imajo naši zaslužni bratje le pogum in delajo, da je veselje. Vodi jih neomajna narodna zavest in ljubezen in požrtvovalnost ki ji ni primere.

Poglejmo!

V Gorici imajo naši rojaki »Prosvetno zvezo« in »Zvezo prosvetnih društev«, ki vodita in skrbita za včlanjena društva. Prva ima po poročilu občnega zbora, ki se je vršil 16. oktobra t. l. v 160 okrajih 123 društev, 30 pevskih zborov in 30 telovadnih odsekov. V prošlem letu je bilo v teh društvih 372 predavanj in 5 tečajev: telovadnih, dramskih, organizatorskih, socialno-gospodarskih ter enomesečni gospodinski tečaj. Poleg tega je prosvetna zveza še 70 okrajnih društev in šestankov, se je v zborovanj. Na njeno pobudo se je vršil fantovski tabor na Sveti gorji, ki se ga je udeležilo 3700 fantov, in tabor dekliških krožkov v Logu pri Vipavi. V načrtu ima Prosvetna zveza, da se poslej vršijo vsako leto en splošen fantovski in en dekliški tabor, obenem pa številni okrajni tabori. Tudi tečajeve ne opusti, temveč jih še razširi. Središče vsemu prosvetnemu delu pa naj bi bil »Prosvetni dom« v Gorici, za katerega že nabirajo in prispevajo kljub sila težkim gospodarskim razmeram.

Tudi Zveza prosvetnih društev se pridno giblje, zlasti v mestu samem. Žal, o njej nimam podrobnih poročil, da bi njeno delo nazorno pokazal.

V Trstu so leta 1922 ustanovili »Prosveto«, ki izkazuje za lansko leto 48 udeležnih društev, večina iz tržaške in istrske dežele, po kateri je imela 67 predavanj; pripravljenih in naznanjenih je bilo veliko več, a jih je oblast radi — javne varnosti prepovedala. Med prepovedanimi so bila celo predavanja o zemljiški knjigi in o živinoreji! Kam vse seže — javna varnost! »Prosveta« ima tudi svojo centralno knjižnico, ki zelo dobro deluje, posebej še njen dramski odsek.

Niso izčrpnili podatki, a vendar že ob teh moramo biti prosvetnega gibanja in dela naših bratov onkraj veseli, kar nam daje poročila, da bodo ostali zvesti svoji prošlosti, da bodo ostali najzavežnejši Slovenci in da ne zapadejo tragični usodi svojih rojakov v prejšnjih mejah Italije. Vendar, vesele se njihovega dela in obudujejo njihove pogum in vztrajnost v neznosnih razmerah, ne smemo pozabiti nanje! Pokazali jim moramo dejansko, da smo s srcem in dušo z njimi, ki so kri naše krvi. Področji jih moramo, v delu za ohranitev našega jezika tam onkraj, da ne bomo, ko bo že praznoco gledali na novo potučeno zemljo, vzključajoč s pesnikom izpod Krna:

Naš bil nekdaj je ves ta raj,
očetom našim domovina;
tudi narod tod se širi zdaj
naš raj je tujevc zdaj lastnina.

Da se to ne zgodi, da ne bodo naši samo grobovi.

Brodarjem pomoči nesimo,
naš čolnici pogube otimimo!

Jugoslovanska Matica še o pravem času kliče in opozarja. Naj njen klic ne ostane brez odmeva! 9. novembra je dan za naše neodrešene brate: podpirimo jih, pomagajmo jim, da bodo vztrajali, da bodo imeli vsaj društva in čitalnice, ko so jim šolo potujčili.

Bili ste v Rimu in niste videli papeža! Vam s pravico lahko reče vsakdo, če pridete iz Ljubljane, ne da bi obiskali

Elitni Kino Matica. 6732

— **Pikova dama.** (Opera). Včeraj je mnogobrojno občinstvo z veseljem pozdravilo v vlogi Hermana g. Šimenca, a sedaj, žal, le kot gosta. Čemu je moral iti, ali je hotel iti iz Ljubljane? Ako bi mu uprava primaknila nekoliko stotakov, ki jih sedaj trati na tenoriste, ki morajo nadomeščati Šimenca, pa bi on sam najbrže tudi ostal. In gotovo bi nam bil dražji doma, kot je Zagrebčanom, pa tudi njemu bi bilo lažje. Upajmo, da se to ne zgodi. Hermana je odpel s svojim bogatim glasom kar najbolje. Toda nekoliko ga je že pozabil. Publiku mu je prirejala viharne ovacije. Tudi ostali pevci so se na vso moč potrudili, da so Pikovo damo pripomogli do uspeha. Brezdvomno najboljši izmed vseh je bil seveda Popov. Gđ. Vanečkova je navzlic bolehnosti odpele Lizo zelo častno.

— **Umetniške razglednice naših jugoslovanskih velemož.** Umetniško založništvo »Ažbe« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih velemož. — (Druga serija vsebuje slike tehle mož: Pinčgar, Fr. Prešeren, Anton Forster, Josip Stritar, Petar Zrinski, Ivan Gundulić, Krsto Frankopan, vojvoda R. Mišić, Jovan Popović, Ljubomir Nenadović, Branko Badičević, Dositej Obradović. Reprodukije II. serije so izvršene v štirih barvah ter so krasno uspele. Priporočamo obenem tudi nakup »Ažbetove« »Adrijasereje«, kakor tudi ljudskih razglednic z verz in karikaturami. Naročila se naj pošljejo na Umetniško-tiskarski zavod in založništvo »Ažbe« v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija. (V bodoče bi pripravili, da bi izdajateljstvo pazilo na to, da bi bilo prazno pisano Prosvetno ime: Prešeren in ne: Prešern!)

— **II. mladinsko predavanje** se vrši v nedeljo dne 9. novembra ob pol 11. uri dopoldne v Filharmonični dvorani. Predavatelj nosi naslov »Glasba Hrvatov« ter izvaja spored g. Drago Hrzič, koncertni in operni pevec iz Zagreba. Koncert ima pravzaprav dva dela, in sicer hrvaška glasba do IV. Zajca in novejša hrv. glasba. Gospod Hrzič je odlični baritonist ter eden najboljših interpretov hrvaške narodne in koncertne pesmi. Uvodno besedo k temu predavanju govori učitelj glasbe gospod Josip Brnobič, ki kot rojen Hrvat pozna hrvaško glasbeno zgodovino v vseh detajlih. Koncert je namenjen naši srednji in strokovni šolski mladini ter so sporedi na razpolago v Matici knjižarni.

MATERE!

Vaši deci le

Julijska Krajina.

— **Vittorio.** Italijani proslavljajo obletnico svoje znane zmage »Vittorio Venetoe«. Trst, Gorica, Pula so zopet po koncu! Praznik na praznik! Jugoslovenci vprašujejo ob tej priliki, kje je pravica za nje in kako se izpolnjujejo številne lepe obljube, tako zlasti glede Šol, dane jim takoj po zmagi?!

— **Čitalnica v Idriji** je zopet oživel. Pridobila si je nazaj svoje stare prostore. Predsednik je g. Fortič.

— **Električno razsvetljavo** dobita občini St. Peter in Stančež pri Gorici. Gorški mestni svet je v svoji zadnji seji odobril dotični predlog.

— **Imenovanje.** G. Karol Rubbia je imenovan za definitivnega nadzornika za gorški šolski okraj.

— **Koncert »Slov. učiteljske Zveze«** v Vidmu. Poroča se, da se vršijo med pevskim zborom »Slov. učiteljske zveze« in med skupino prijateljev glasbe v Vidmu pogajanja za koncert, ki bi ga priredila SUZ v kratkem. Izvajale bi se italijanske, furlanske in slovenske pesmi.

— **Z rdečim praporom** in z makaroni v gumbcah so se pripeljali nekateri fantje s Slapa v Vipavo na vojaški nabor. Tako poročajo laški listi, dostavljajoč z očitno zadovoljnostjo, da je fašistovski politični tajnik v Vipavi dr. Delpin takoj planil na fante in jih ukazal aretirati.

— **Ponesrečili se** je pri zažiganju mlin kamnosek Vincenc Dubrovič v Nabrežini. Težko ranjenega so prinesli v tržaško mestno bolnico.

— **Roparski napad.** V ulici Arcata v Trstu je bil ponoči napaden železniški čuvaj Matej Rozman. Napadalec so mu iztrgali listino s 400 lirami in zbežali. To se je zgodilo v precej obljubljenem mestnem delu.

— **365 metrov globoko** pod zemljo je prispela skupina tržaških preiskovalcev kraških jam v Čičariji v Istri. Preiskovanje in prodiranje v globoko opisuje v tržaških listih novinar Bruno Asteri.

Turistika in sport.

HASK : ILIRIJA 7 : 0.

Zagrebski listi poročajo o tekmi Hašk-Ilirija: »Novosti izvajajo: Dasiiravno je Hašk nastopil brez Vinka, Benkovića, Križa in Friedricha je potekel slov. prvaka ne pričakovano visoko. Po nedeljski igri Ilirije je uprav neverjetno, kako je moglo to moštvo teden popreje poraziti kompletni Hašk. (Nam je nasprotno totalna odpoved Ilirije v Zagrebu neverjetna; op. ur.) Ilirija je popolnoma zatajila, igrala je brez vsakega sistema, taktično in tehnično drugorazredno. Zogase je gonila brez cilja, med igralci ni bilo nikake zveze, v splošnem in na kratko gladke »Versager«. Omeniti kakega igralca bi bilo neopravičeno, ker niti eden ni pokazal boljše igre. Celo Splitčan Poduje se je prilagodil temu ensemblu. Hašk je igral v glavnem dobro. Kombiniralo se je lepo in streljalo dobro. Izvrstna sta bila obranilca, zlasti Wasserlauf. Halveslinija je svoj posel dobro opravila; v napadu se je izkazal Grdenić. Agić je bil opasen zlasti pred goalom. Košević in Cindrić sta zabila najlepše gole dneva.

»Jutranji list« omenja Vidmajerja, ki da je bil najboljši, a ostalo moštvo razen Zupaničiča III. je bilo pod kritiko. Igra se je vršila v znamenju premoči Haška. Ilirija ni izrabila diktirane enajstmetrovke. Potek igre: Prvi goal pade v 6. minuti, Zinaja je izgubljeno žogo pošlje na sredo, odkoder jo Agić plasira v desni kot. Drugi goal zakrivi vratar Miklavčič, ki spusti slab udarec Zinaje v 15 minuti. Tretji goal zabije Košević po lepi kombinaciji Zinaja-Grdenić-Košević. Avtor četrtega gola je zopet Košević. Iz kornjerja, ki ga strelja po izključitvi Kahana Agić doseže Cindrić v 44 minuti efektan goal, v 46. minuti Agić šestega in isti kaneje zviša po enajstmetrovki na sedem. »7« je število, ki se Ilirije zelo rado drži... Upamo da je bilo zadnjikrat!

— **Poskusno letanje s hidroplanom**, ki je izgrajen doma, se izvrši danes v okolici Beograda. To je prvi naš izdelek hidroplana.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1924.

Ostane nam robstvo!

Beogradska »Politika« je te dni priobčila na čelu lista sledeča umestna razmotrivanja:

Zgodovina in večstoletno robstvo našega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev nista v nobenem oziru izučila sedanje inteligence našega naroda in ji nista pokazala poti, po kateri bi naj sam narod hodila in vodila svoje dete — dobri narod naš.

Razdeljena v stranke in med sabo krvavo razprta, spominja ta inteligence nehotne na naše plemstvo iz preje omenjene zgodovinske dobe našega trojinskega naroda.

Borba za nadvlado, nespoštovanje Krone in lokalni patriotizem našega plemstva iz dobe, ko smo stopnjama izgubljali svobodo in padali pod gospodstvo turško, je zopet oživila v kljub zaklinjanju in tihemu plakanju onih, nad katerih gomilami se dvigalo žalostne Himalaje naše zgodovine: Černomen, Kosovo, Ključ, Cikopolj, Krbavsko Polje in ki so bile brezspesne žrtve našega nerazodnega in neslojnega plemstva.

Oživil se znoja in vstali iz grobov nositelji robstva našega naroda in kot žalostna plejda v lico danes vodilnih mož so se po naši domovini razpisali duhovi vladodržnih, Carju nepokornih služabnikov, lokalnih ali lažljivih patriotov: Vukašina, Šubića, Hranica, Celjskih grofov in drugih.

Razpasli so se po naši domovini in zahtevali, da lahko vsak po svoji volji gospoduje v svojem kraju.

Vzeli so zopet meč v svoje tresoče se roke, da na kose razbijejo Slavno Kromo in da drug drugemu ugrabijo graščino, banovino, vojvodino.

Udaril je ponovno brat na brata in evo — Šubić jemlje Trvdkove zemlje, a Vukašin si pripravljajo, ko še živi Car, kraljevsko krono v Zagrebu?!

Njihova deca — dobri naš narod — potisnjena v kot, v skrbih, trepetajoč od straha jih vprašuje s solznimi očmi: »Kaj vam je, roditelji in učitelji naši?!

Mesto odgovora so roditelji menjali krvave pogleda, zaškrpali z zobmi in se zakli, da bodo do razpada svoje domovine nadaljevali medsebojno borbo.

Polagoma se odpirajo grobnice, da sprejme vase nove žrtve novih vladodržnih plemičev mukotrpne našega naroda.

Hrvati ponovno zaslove in premagajo — Gustava Adolfa.

Marko ponovno zakliče: »Pa maj Turki zmazajo, če tudi jaz prvi poginem!... Tamerlan ponovno vztrepeče in se začudi junaštvu.

Toda prelita kri našega naroda se spremeni v razkošje in silaj za — tulca, a našem narodu ostane tudi po vseh teh veličanstvenih naporih — lipovo lubje in robstvo, ker evo — velikaši zopet ne znajo »na kome je carstvo...«

»Banca Adriatica«. »Jugosl. Lloyd« prinaša iz Trsta zanimiv dopis o »B. A.« Velik del delnic jugoslov. broderske družbe »Oceania« je ostal v portfelju banke v Trstu. Banka je dala v lombard filijalki »Austroangelske banke« v Trstu 6100 komadov akcij »Oceanie« in 2175 komadov akcij »Dalmatie«, ki je tudi naša parobrodna družba, katere se je nacionalizirala, ali kakor se vidi samo na papirju, v »Jadransko Plovidbo«, d. d. na Sušaku.

Sedaj »Austroangelska banka« radi pokritja svoje terjatve pri »B. A.« (okoli 1.300.000 litr) prodaja rubežnim potom akcije »Oceanie« in »Dalmatie« in je tako nastala nevarnost, da pridejo te akcije v tuje roke. Dober del teh akcij sploh ni bil last banke, marveč posamnikov, ki so jih položili v shrambo pri tej nesrečni banki. Greh je, da ne more jugoslovenska vlada radi krize zavzeti se vsaj za varstvo nekaterih naših parobrodskih družb, ki se v kati zadržujejo. Škoda vlagateljev je vedno znatnejša, ker se odkrivajo razne transakcije, za katere je banka sprejela denar ali ni izvršila svoje naloge. Stišijo se glasovi, da treba natančno pregledati vse postopanje takozvane nacionalizacije te banke, ki je imela postati »most« za italijansko politično prodiranje v Jugoslavijo.

Telefonska zveza z Beogradom je bila danes opoldne prekinjena, zato nismo dobili najnovejših beogradskih vesti. Danes je odločilen dan v krizi. Čudno je, da je telefonska zveza z Beogradom redno prekinjena, kadar je pričakovati kakšnih važnih odločitev. Ali je to res samo slučaj?

Podobitev umetniških študijskih. Prosvetno ministrstvo je na podlagi raspisa podobilo študijsko za nadaljevanje umetniške študija v inozemstvu več umetnikom, slikarjem in glasbenikom iz Beograda, Zagreba, Sarajeva in Ljubljane. Stipendije so med drugimi podeljene: Janezu Gaspariču za nadaljevanje študija cerkvenega petja na konservatoriju na Dunaju, Jadvigi Požarelovi za nadaljevanje glasbene izobrazbe v Parizu, istotako Vidi Jerajevi v Parizu in Antonu Ravniku v Pragi. Še

karju Božidarja Jakaca je podeljena študijska stipendija v Parizu.

Pogreb g. Ivana Majarona. Včeraj, v torek, dne 4. t. m. je bil v Borovnici pogreb plemenitega moša, navdušenega delavca za narodno stvar in vrliga Sokola gosp. Ivana Majarona. Pokojnik je bil veštraneško delavec, od vseh spoštovan. Mnogoštevilna udeležba pri pogrebu je pričala, kako velike simpatije je pokojnik užival v vseh krogih. Pred krsto je korakala solaka mladina, Sokol in gasilno društvo; sledila je vrsta venecov in pokojnikovi znanci in prijatelji iz bližnjih in daljnih krajev. Za krsto pa je šla v šalnem sprevedu pokojnikova rodbina in ženstvo. Ob krsti so stopali možje a svečami, zastopniki Sokola in gasilci. Pevski zbor je ganljivo pel tri žalostinke pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču. Tu se je od pokojnika poslovil borovniški župnik. Proslavil ga je kot večletnega ključarja, kot vrliga občana, kot dobrotnika in predsednika okrajnega šolskega sveta. — Priponniti je treba, da župnik ni dovolil na osebno prošnjo pokojnikovega sina poslovinlega govora, ki ga je hotel imeti član Sokola ob odprtem grobu. In vendar je župnik ob grobu sam izjavil, da je bil dober pokojnikov prijatelj. Kakšno prijateljstvo je to, ki zabranjuje, da bi se od pokojnika poslovili oni, ki so bili njegovi srečni poslušalci? To ni izraz srčne kulture in oljke, gospod župnik Štrajhar. — Rimsko prijateljstvo je, kakor se vidi, sovražstvo preko groba!

Zaključek kongresa ženske Male antante. V Beogradu je bil 4. t. m. zaključil kongres ženske Male antante. Izvoljeno je bilo novo predsedstvo za tekoče poslovno leto. Za predsednico ženske Male antante je bila soglasno izvoljena ga. Leposlava Petković, predsednica narodne ženske zveze v kraljevini SHS, za podpredsednico dosedanja predsednica in romunska delegatka princeznja Kantakuzen.

Iz državne službe. Vpokojen je viš. rač. svetnik v Ljubljani Anton Mikuz.

Važno za filateliste in lastnike klistev. Notranje ministrstvo je izdalo oklic, v katerem opozarja filateliste in lastnike klistev, da so bili povodom evakuacije klistev vojske v Kraljevici in Prizrenu pokradeni iz tresorta »markarice« vsi klistevi za izdelavo poštinih znamk od leta 1865. do 1914. Poleg tega so bile ukradene vse zaloge neuničenih poštinih znamk vseh emisij od kneza Mihaila do vstevši emisije kralja Petra, kakor tudi albumi znamk, ki so predstavljali ogromno vrednost. Ker je preiskava dognala, da je ostala večina teh ukradenih predmetov v roki državi in sicer v rokah filatelistov in drugih zasebnikov, poziva ministrstvo vse filateliste in druge osebe, ki imajo navedene klisteve, albume in znamke, da jih najkasneje do konca leta izročijo najbližji policijski oblasti. V nasprotnem slučaju bodo lastniki tega državnega imetja odgovarjali pred zakonom.

Izseljevanje iz Jugoslavije meseca avgusta 1924. Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja: Meseca avgusta t. l. se je izselilo iz naše kraljevine 682 osebe, od teh 478 moških in 204 ženske. Po krajinalnih odpadu na Volvodino 266 oseb, Dalmacijo 221, Hrvatsko in Slavonijo 115, Slovenijo 29, Srbijo 26, Črno goro 15, Bosno in Hercegovino 10. Po poklicu je bilo kvalificiranih delavcev 34, nekvalificiranih 98, poljedelcev 392, prostega poklica 4 in 153 članov rodbine, ki ne zaslužijo (otroci in starši). Med izseljenci je bilo 504 rim. katolikov, 95 pravoslavcev, 78 protestantov, 3 židje in 2 mohamedance. Izselilo se je: v Brazilijo 192, v Argentino 189, v Avstralijo 135, v Zedinjene države 90, v Kanado 51, v Novo Zelandijo 12, v Chile 2 in v ostale dele Amerike 11. Razen 682 izseljencev naše narodnosti je odpotovalo z našega ozemlja tudi 195 tujcev in sicer 124 Američanov, 22 Poljakov, 17 Čehoslovakov, 10 Madžarov, 10 Rusov in 6 Braziljancev.

Visokošolci pravniške in filozofske fakultete v Beogradu prirede 21. t. m. zborovanje, na katerem bodo protestirali proti odpravi februarskega termina; zlasti se čutijo zadete oni, ki polagajo diplomske izpise po skupinah.

Spopad med nacionalisti in vojniki v Novem Sadu. V soboto so se v kavarni »Central« v Novem Sadu sprijeli vojniki in nacionalisti. Nastal je pretep, v katerem je bilo več oseb ranjenih. Policijo, ki je hotela vzpostaviti mir, sta obe pretepajoči se skupini napadli. Pri spopadu je bil Orjunaš Svetislav Salč ranjen s sabljo po glavi. Stražnik Georgijević pa je dobil več udarcev po glavi. Končno je policija pomirila obe pretepajoči se skupini in ju razdvojila. Več oseb je bilo aretiranih.

Akcija za nezaposlene na Hrvatskem. Hrvatska delavska zveza pripravlja važnejšo akcijo v prilog nezaposlenih v deželi, nadajoč se, da jo bo podpiralo pri tem vse hrvatsko ljudstvo. O akciji se je na dolgo razpravljalo v seji upravnega odbora delavske zveze. V poročilu o akciji pa ni navedeno, kako je pravzaprav namišljena. V Zagrebu je nezaposlenih nad 5000 delavcev, v vsej Hrvatski, Slavoniji, Volvodini in Dalmaciji je okoli 60.000 brezposelnih delavcev in delavk. Posledice so vedno občutnejše. — To so sadovi Radičeve vo našo notranjost razdirajoče politike.

V svarihi hudičem in pljancem. Is Turina v Italiji poročajo, da je dne 1. t. m. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2.

V svarihi hudičem in pljancem. Is Turina v Italiji poročajo, da je dne 1. t. m. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2.

V svarihi hudičem in pljancem. Is Turina v Italiji poročajo, da je dne 1. t. m. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2. nastal na tamkajšnjem Korzu v hiši št. 2.

PRIDE!

Iz Ljubljane.

Ambulatorij za železničarje. Otvoritev centralnega ambulatorija za železničarje v Sloveniji se je vršila danes dopoldne od 11. do 12. v novem železniškem poslojpu na Gosposvetski cesti. Slovesne otvoritve so se udeležili kot zastopniki državnih železnic gg. ravnatelj dr. Vrečko, pomočnik ravnatelja inž. Seg, načelnik oddelka dr. Fatur, predsednik nadzorstvenega odbora načelnik Arko in pa gg. načelnik inženjerskega oddelka Šneler, načelnik Benček, predsednik okrajnega odbora hrv. manitarnega fonda dr. Polc, šefa zdravniškega oddelka dr. Geiger in dr. Tičar. dalje zdravnik gg. dr. Bleiweis, dr. Rus, dr. Mayer in pa dr. Haus. Otvoritev je otvoril s pozdravnim nagovorom zastopnik ministrstva saobraćaja šef sanitetnega oddelka ministrstva za narodno zdravje dr. Dobrodolac. Vsi gosti so se zbrali v sprejemnici v I. nadstropju, kjer jih je pozdravil v imenu ljubljanske direkcije direktor dr. Andrej Vrečko. Povdarjal je, da je to prvi podobni inštitut v Jugoslaviji, pozdravil je navzoče goste in dal besedo gg. dr. Dobrodolcu. Šef sanitetnega oddelka je povdarjal, da je prišel tudi na tem polju z inicijativno ravno oni kraj, ki je pilonir na vse strani v naši državi, t. j. Slovenija. Po vsem ustanavljanju tega tako važnega inštituta so nastale pač važne zapreke in tudi osebno nasprotovanje se je javljalo, toda poštvovalni krogi slovenskih zdravnikov in drugih merodajnih faktorjev so premagali vse težkoče in danes otvarjamo prvi izborni urejeni in bogato založeni zavod — ambulatorij, ki bo odločilnega pomena v zdravstvenih zadevah naših železničarskih krogov. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli do te ustanove. Z besedami: »Srečno delo in dober uspeh!« je otvoril govornik ambulatorij. Nato je podal šef in vodja te ambulance gg. dr. Tičar v daljšem referatu kratek obris zdraviljenja z elektriko in s pomočjo električnih magnetičnih aparatov. Pojasnil je pomen elektriziranja in vpliv raznih žarkov na funkcioniranje telesnih stanic. Posebno zanimiv je bil njegov referat glede vpliva električnega toka in odpora človeških tkanih pri prevodu električnega toka skozi naše telo. Pojasnil je zdraviljenje z različnimi rentgenovimi in drugimi žarki in opisal njih zdravilni vpliv na notranje telesne organe. Po njegovem nagovoru so obiskali gostje leno urejene in z vsemi potrebnimi zdravniškimi aparati opremljene prostore nove ambulance. — Po zaključnem oledu, ki je zadovoljil vse prisotne, so želeli člani ambulanci obilo uspeha. Šef dr. Tičar se je nato zahvalil za poset in zaključil slavnost.

Borštnikov spomenik. Včeraj so postavili pred opernim gledališčem doprsni kip pokojnega Ignacija Borštnika. Zacasno je postavljen na lesen podstavek. Kip je iz marmorja in prav okusno izdelan.

Izredni občni zbor podružnice »Kmetijske družbe« v Ljubljani, ki je bil sklican snoči, da bi izvolil delegate za glavno skupščino »Kmetijske družbe«, se ni mogel vršiti, ker se ga ni udeležilo za sklepčnost zadostno število članov.

Tovariški sestanek rezervnih oficirjev, včlanjenih v Udruženju rezervnih oficirjev in ratnika ima nepreklicno svoj tovariški sestanek ob 20. danes, v sredo, v salonu hotela »Lloyd«. Udeležba obvezna, ker se bodo delile legitimacije in znaki. — Predsednik.

Baitar, stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev v Ljubljani priredi v soboto dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Mestnega doma Martinov večer. Za zanimiv spored kakor za dobro potrebo bo preskrbljeno. Ker je čisti dobitek namenjen za rezervni sklad zadruge, se občinstvo vpljudno vabi, da v čim večjem številu posesti prireditve.

Koncert gospe Pavle Lovsetove, ki bi se mora vršiti danes v sredo, je preložen na začetek prihodnjega tedna. Kupljene vstopnice ostanejo v veljavi. Natančni datum javimo v četrtek.

Potujočemu občinstvu sporoča Tourist-Office, da se je njegova prodajalna železniških kart in potovalna pisarna danes preselila v palačo Ljubljanske kreditne banke (prej lokal Intercontinentale).

Vse obiskovalce plesnih vaj »Kluba plesovodij« se vpljudno naproša, da prihajajo točno k istim, ker se je že pričelo s poučevanjem letošnjih novit. Vaje se vrše redno vsak četrtek ob 20. uri v dvorani Kazine. — Vsi vabljeni in po njih vpeljani gostje, ki še niso dvignili izkaznice, se naprošajo, da to store nemudoma, ker se na zamudnike ne bo moglo ozirati.

Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani ima jutri v četrtek 6. t. m. ob 16. redno odborovo sejo.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V sredo ob pol 8. zvečer ženski, v četrtek moški zbor.

Mestna Orjuna Moste pri Ljubljani priredi v soboto dne 8. t. m. v gostilni g. Prusnika v Vodmatu »Martinov večer«.

Vabljeni so vsi somišljeniki in prijatelji Orjune. Odbor.

J. a. d. Triglava ima v četrtek dne 6. t. m. ob 20. uri pri »Novem svetu« sestanek članstva s sledečim dnevnim redom: Svet slušateljev ljubljanske univerze, proslava petletnice obstoja ljubljanske univerze, smernice za delovanje društva v tekočem zimskem semestru in slučajnosti. Odbor pričačuje polnoštevilne udeležbe članov.

Pozor! Komaj smo razposlali 600 kolarjev posamnim naslovljenem, za kar smo si izbrali boljše in dobro situirane osebe, so nam že začeli vračati poslane jim kolarje. Ne silimo nikogar, toda vprašamo, ali ima Slovenija sploh kaj usmiljenja s največjim bednikom — slepci? Ali res nismo vredni, da nas občinstvo podpira? Ali res nimamo pravice do življenja? Ali

smo morda manj vredni kakor slepci v drugih državah? Ali smo res odkazani in navasani samo na beraško palico? Ali so res samo reveži in revni sloji za to tu, da nas samo oni radi in iz lastnega nagiba čisto podpirajo? Kakor še omenjeno, ne silimo nikogar, prosimo pač vsestranskih podpor, posebno od onih slojev, ki lahko utrpel par Din. Plemenita srca, imejte sočutje z nami, najbednejšimi in podpirajte nas! V nadi, da bo vsakdo naše besede upošteval, se pripravljamo vsakomur, da nas podpira v nakupom kolarja za leto 1925. — Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica št. 12.

Pazite na otroke! Zvonko Bradesko, 16-mesečni sinček drž. moštira pri vojaški eskadri, stanujoč na Glincah, je nase zvrnil lonec kropla in se težko opeklo po desni roki in desni nogi. Težko poškodovano dete so prepeljali v bolnico.

Od ministrstva za trgovino in obrt konces. krojna šola, Zidovska 5. otvori z 20. novembrom zimski tečaj za splošno damsko in moško krojenje. Poučevalo se bo čez dan in zvečer. Kroj je preiskovan, zelo lahko zapopadljiv, da se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priuča. Vpisovanje od 8. do 12. in od 2. do 7.

Smrtna kosa. Umrl je 4. tm. v visoki starosti 79 let g. Franjo Florjančič, uradnik zav. banke »Slavije«. Pokojnik je bil vesten uradnik, značilen mož, dober narodnjak in prepričan naprednjak. V krogu svojih znancev in prijateljev je užival splošen ugled in spoštovanje. Pogreb bo v četrtek 6. tm. ob pol 16. z Mestnega trga št. 13. Blag mu spomin!

KINO ABONEMENTI! Elitni Kino Matica (vodeči kino v Ljubljani) sprejema prijave za abonement z dnem 1. novembra 1924. Natančnejše pogoje se izve pri blagajni vsaki dan od 10. do 1. ure.

Kavarna Leon. Vsak večer salonski orkester. Odprta od 4. ure zjutraj. Se priporoča Pogačnik.

Kratka sreča. Pod tem naslovom smo v tokrovi številki poročali o Ljubljancu Ludviku Pustu, ki da je baje poneveril na Sušaku svojemu gospodarju Josipu Dominišu 40.000 Din in nato pobegnil. Kakor nam javljajo, ta vest ne odgovarja resnici. Gospodar Dominiš je bil zahteval od Pusta 3000 Din oškodnine, češ da mu je pokvaril klobase. Pust je nato samovoljno zapustil službo. Pust je bil že izpuščen, ker se je dokazala njegova nedolžnost.

Samomor v Ljubljani. Včeraj ob pol 13. se je v octovo kislinu zastrupila služkinja Karolina Trpin, zaposlena pri trgovki I. Leskovec na Jurčičevem trgu. Prepeljana je bila takoj z rešilnim vozom v bolnico, kjer pa je zvečer podlegla poškodbam. — Vzrok samomora ni znan, verjetno pa je, da je šla Trpinova v smrt radi nesrečne ljubezni. Trpinova je rodom iz Idrije in je bila stara 30 let.

Aretacija. Kot nujno sumljiv vloma v sobo trgovskega potnika Hauptmana v Sodni ulici št. 2, je bil aretirani brezposelni kovaški pomočnik Alojzij Primožič iz Bukovrha.

Pogreša se 71letni zidar Anton Celaro iz Ljubljane, ki je odšel pred dobrim mesecem iz mesta rekoč, da gre delat na Dolensko. Svoji ženi je obljubil, da ji piše takoj po svojem prihodu v določeni kraj, vendar dosedaj ni glasu o njemu. Kdor bi lahko dal o njem kake podatke, naj se javi na policijo.

Tatvine koles. Kolo zmanke »Waffenrade« je bilo 4. tm. ukradeno v Florjanski ulici Josipu Pfeiferju. Kolo je vredno 1500 dinarjev. — Kolo iste zmanke je bilo ukradeno posestniku sinu Antonu Pančetu na Viču. Kolo je vredno istotako 1500 Din.

Čigav je dežni plašč? Mesarskemu pomočniku Franu Močniku iz Ljubljine je med vožnjo Sava-Litija dne 3. t. m. v večernem osebnem vlaku ponujal neki neznanec v nakup dežni plašč. Močnik je neznanec izjavil, da ga ne kupi, ker je plašč verjetno ukraden. Neznanec je nato izginil in nato na postaji Litija izstopil, pustec plašč ležati v nekem vagonu. Plašč se nahaja sedaj na policiji.

Pri malokrvnosti, bledičnosti, izpuščaji, furunklih uravnava prirodna grenčica »Franz-Josef« tako važno delovanje črevesa.

Najcenejše in najnovelše obleke se dobe samo Štebenburgova ulica št. 3. pri Grčar & Mejač.

Zrakoplov Z III

Ki je pred kratkim tako sijajno preplul Ocean med Evropo in Ameriko, je, kakor nam je bilo dozdaj javljeno, med drugim imel v svojih izbornih opremljenih »PARNIKIH« prostorih nameščene pisalne stroje »ERIKKA«. Izbrali so bili v to svrhu stroj te zmanke, ker so lahki in jako trepni. Dobijo se pri generalnem zastopstvu The Rex Co. v Ljubljani.

DRZEN ROPARSKI NAPAD V BEGUNJAH PRI CERKNICI

»Denar ali življenje!«

Iz Cerknice na Notranjskem nam danes 5. t. m. poročajo o drznem roparskem napadu, ki je bil izvršen v bližnjih Begunjah. O tem napadu so znane tele podrobnosti:

V Begunjah pri Zalarjevih hišna št. 72 ni bilo včeraj 4. t. m. dopoldne nikogar doma, razun 18-letne hčerke Ane. Roditelja sta že zgodaj zjutraj odšla na delo v gozd. Pustila sta hčerko doma, da varuje hišo. Okoli 11. dopoldne je stopil v hišo neki neznanec, boljše običen ter kratkoma loz kričal nad hčerko: »Denar in ključe daj, če ne, te ustrelim!« Obenem je naperil proti Zalarjevi samokres. Prestrašeno dekletje je odvrnilo: »Nimam ne denarja, ne ključev!« Neznanec se je nad tem odgovorom tako razjutil, da je ustrelil na dekletu. Zadel jo je v desno roko. Po storjenem zločinu je napadalec bliskoma pobegnil. Hčerko sta našli težko ranjeno domov prišedša roditelja, naka je bila prepeljana v bolnico v Ljubljani. Orožniki, katerim je bil zločin javljen v Cerknici, so takoj pričeli z poizvedovanjem za roparjem, vendar do sedaj brez vsakega uspeha.

Umor Ferdinanda Pipana.

Nagrada 20.000 dinarjev.

Z ozirom na razpisano nagrado v znesku 10.000 Din za ono osebo, ki bi dala sodišču take podatke, da bo na njih podlagi mogoče izslediti pravega krivca Pipanovega umora, se razglasa, da je gospod Franc Miklič, hotelir v Ljubljani in oče prvotno osumljenega Ernesta Mikliča, založil na policijski direkciji v Ljubljani 10.000 Din kot nagrado za ono osebo, ki tekom treh mesecev izsledi pravega morilca trgovca Ferdinanda Pipana.

Vsakdo, ki kaj ve o tem senzacionalnem umoru, naj to naznani ga policijskemu direktorju, ker je v interesu prizadetih in do sedaj ni glasu o njem. Kdor bi lahko dal teretu vsakega državljanu, da se zločinca odkrije.

Vsa nagrada znaša sedaj 20.000 Din, ki jo bo prejel ovdetelj in mu bo razven tega popolna tajnost zajamčena.

Nagrada se bo izplačala tudi osebam, ki stanujejo na Primorskem, kjer je bil Pipan doma.

Dobite zimsko suknjo

In, ko to oblečete, Vam norečejo: »Glel, novo suknjo!« Dobe pa se tudi zimске suknje, ki izstijo vsiljivo: »Kako izvrstno Vam pristaja!« Take suknje pa se d-be samo pri trvdki, ako

Fran Lukič. Pred škofijo 19.

Iz Celja.

Podporno društvo za uboge učence na državni realni gimnaziji v Celju je imelo svoj redni občni zbor v gimnazijski posve-tovalnici v sredo dne 29. oktobra. Predsednik gosp. ravnatelj Jeršinovič se spominja tihga, a tem pomembnejšega društvenega delovanja, vsled katerega je v današnjih težkih življenjskih prilikah, ko so knjige razmeroma zelo drage, omogočen obisk zavoda marsikateremu dijaku. Tajnik gosp. prof. Rašč poroča, da se je na razpisane okrožnice za podporo odzvala slovenska javnost Celja in celjskega okraja v prav častnem številu. Od preobrata naprej je žrtvovalo društvo za nakup knjig, ki so se morale po večini na novo uvesti, že lepe vsote. Samo v pretečenem poslovnem letu je nakupilo in razdelilo 400 novih knjig ter plačalo za nje 13.063 Din. Po društvenih pravilih je odboru sicer začrtan širši delokrog, toda prvič je šele odbor v tem poslovnem letu imel toliko denarnih sredstev na razpolago, da je nabavil za naštevane dijake tudi čevlje ter izdal za to 2850 Din. Vseh izdatkov je bilo v pretečenem poslovnem letu 18.159 Din, denarnega prometa pa 44.688 Din. Društveno premoženje znaša 12.905 Din. Izvoljen je bil tale odbor: gg. dr. Josip Vrečko, vikar Peter Jurak, prof. Slavko Rašč, Josip Kardinar, Josip Kožuh in Anton Cestnik. Pregledovalca računov sta g. prof. Martin Mastnak in Fran Mravljak. — V Celju deluje za revne dijake poleg Podpornega društva zelo marljivo tudi dijaška kuhinja. Ako izkazuje torej Podporno društvo koncem poslovnega leta 1923 1924 take uspehe, se ima v prvi vrsti zahvaliti ljubiteljem slovenskega dijaštva v Celju in celjskem okraju, od katerih so prihajala za društvo vkljub že velikemu narodnemu davku, prav lepe vsote. Zelf je le, da bi to veliko poštvovalnost vseh rednih in podpornih društvenih članov pravilno pojmovala naša učeca se mladina ter plačala to važno narodno delo z lepimi uspehi in vzornim vedenjem.

Orfuna v Celju sklicuje izredni občni zbor za četrtek 13. novembra ob 20. zvečer v malo dvorano Narodnega doma z dnevnim redom: volitve.

Narodna šolnica v Celju je proložila svoj občni zbor na soboto 15. novembra ob 20. v Citalnici Narodnega doma. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročila funkcionarjev; 3. volitve; 4. slučajnosti. V slučaju ne-sklepčnosti se vrši občni zbor eno uro pozneje in je sklepčen pri vsakem številu navzočih.

Ubilo je v kamnolomu na Polulah nekega delavca Kuglerja iz Gaberja. Bil je takoj mrtev. Njegovo truplo so prepeljali na okoliško pokopališče.

Umrl je v bolnici v Celju nadspre-vodnik drž. železnice, g. Jurij Lečnik, ki se je dne 7. septembra t. l. ponesrečil na celjskem kolodvoru, kjer je prišel pod vlak. Pogreb se vrši v četrtek ob devetih dopoldne iz celjske bolnice na kolodvor, od koder se prepelje truplo v Ljubljano.

Razliki katastrof za mesto Celje. V zvezi z pasizlasom z dne 27. VI. tl razglasa mestni magistrat, da morajo posestniki psov vsako spremembo v pasjem katastru najkasneje v 3 dneh prijaviti mestnemu magistratu, soba št. 2. Vse ostale stranke, ki privedejo svoje pse v Celje in so z njimi tukaj nastanjene več kot 14 dni, morajo iste prijaviti mestnemu magistratu in zanje nabaviti predpisano za tekoče leto izdelano pasjo znamko. Proti onim strankam, ki bi gornje odredbe ne upoštevale, se bo kazensko postopalo.

Orkester Glasbene Matice v Celju prične svoje delo letos v novembru. Nove sodelujoče člane se vabi k prvi vaji, ki se vrši dne 3. novembra v veliki dvorani Glasbene Matice. Prvi javni nastop godalnega orkestra se vrši v prvi polovici meseca februarja. — Občni zbor ima Glasbena Matica v petek, dne 14. novembra ob 8. uri zvečer v prostorih Glasbene Matice.

Gospodarstvo.

Železna industrija v Češko-slovaški.

Že pred vojno je slovelo steklo in češko pivo po vsem svetu, toda samo specialisti so vedeli, kaj znači Češka, Moravska in Slovaška na polju železne industrije.

Češkoslovaška železna industrija ima izborni podlago, kar se tiče rude in kar se tiče premoga.

Češkoslovaške tovarne lahko delimo v dva dela, z ozirom na to, da-li imajo rudniško ali premogovsko podlago. Na rudniški podlagi so zgrajene tovarne v zapadni Češki in na Slovaškem, med tem ko imajo tovarne v ostravsko-karvinski kotlini premogovsko podlago.

Danes obstoja v Češkoslovaški republiki 22 plavžev in sicer v Kladnem štirje Prazske železarske spoletnosti, v Bohuminu eden (posestnik Albert Hahn), v Vitkovicih osem (posestnik Vitkovice horni a hutni teztstvo), v Trincu 4 (Banska a hutni spoletnost), v Tisovcu eden (državna tovarna Podbrezova).

Dnevni proizvodni teh plavžev se kretajo med 100 in 400 tonami na plavž. Skupna produktivna moč vseh čl. plavžev znaša 1.500.000 ton na leto.

Čsl. valjarne producira letno približno 1.300.000 vsakovrstnega blaga, vseh skupaj jih je trinajst.

Od 22 čl. plavžev se nahaja 13 v ostravski kotlini. Število njih delavcev je okroglo 50.000.

Čsl. železna industrija se pa nahaja v krizi vsled nadprodukcije, katere vzrok je dvig češke krone in nizko stanje valut okoli ležečih držav. Tako so naravni trgi odjemalcev skoraj čisto zaprti in čl. industrija si je morala iskati odjemalcev drugod; v Franciji in celo v Angliji. Zadovoljiti se mora z najmanjše možnimi dobicki, samo da more sploh konkurirati.

K tem težavam pa je še prišla nemška konkurenca in po padcu francoskega franka celo ponudbe belgijskih, luksemburških in francoskih tovarn. Vkljub svoemu prizadevanju so morale čl. tovarne ustaviti velik del svojih plavžev in jeklarov.

Da se olajša prodaja v inozemstvo, so se vse tovarne združile in stvorile veliko organizacijo pod imenom »prodajni urad čl. železnih tovarn«.

Statistika, ki je bila objavljena za leto 1921., kaže malo bolj ugodne rezultate, kajti čl. industrija se je okoristila z zasedbo Poruhra, katere posledica je bila na eni strani skoraj popolna obustava obrata v nemških tovarnicah, na drugi strani pa precejšno močenje obrata v francoskih tovarnicah vsled pomanjkanja koks.

Te okolnosti so pa prišle čl. industriji ravno prav, da se prilagodi novim življenjskim pogojem in se malo popravi po krizi, ki je sledila sklepu miru.

Statistične številke so v primeri s prejšnjimi leti precej zadovoljive. Tako n. pr. so koks producira 1.800.000 ton proti 879.000 tonam leta 1922., vsled česar je padla njega cena od 34 čl. kron (okt. 1922) na 26 (dec. 1923).

Celotna produkcija rude se ceni na 200.000 ton, ki pa ne zadostajo domači potrebi, vendar je uvoz padel od 152

tisoč ton leta 1922 na 832.000 ton leta 1923.

Produkcija litega železa se je podvojila, dosegla je 750.000 ton, vendar pa to število znaša samo 45 % produktivne možnosti dežele.

Jeklena produkcija je napram letu 1922. narasla za 56 % radi zasedbe Poruhra in se že zelo blizu predvojni produkciji 1.230.000 ton.

Glavni inozemski kupci čl. železne industrije so: Nemčija, Madžarska, Poljska, Avstrija, Romunija in celo Velika Britanija.

Evropski metalurški trust.

V teh dneh se vršijo v Londonu pogajanja za ustanovitev evropskega metalurškega trusta. Gre se za izključitev vsake medsebojne konkurence vseh kovinskih izdelkov, ki se producira v Franciji, Nemčiji in Belgiji. Inicijativno temu načrtu so dale francoske firme Wendell, nemška firma Thyssen in nemško-luksemburška rudniška družba. V zadnjem času so se pridružili še belgijski kovinsko-industrijski krogi. Predsednik ameriških kovinskih korporacij Gany je odpovedal soudeležbo, ker je mnenja, da kovinska produkcija Anglije, Nemčije, Francije in Belgije skupaj le neznatno nadkriljuje ameriško kovinsko produkcijo. Angleški fabrikantje se drže momentano še rezervirano in ne kažejo posebnega zanimanja za stvar. Anglija je danes važen importer železa in tangira v eksportu kovinskih izdelkov edinega prekomorsko ameriško konkurenco. Na evropskem kontinentu igra le majhno vlogo. Na kontinentu tvori Francija vodstvo železne produkcije. Mesečno proizvaža Francija ca 650.000 ton surovega železa in ca 600.000 ton jekla. Poleg tega znaša v okupacijskem ozemlju »Saar«, mesečna produkcija 112.000 ton sur. železa in ca 120 tisoč ton jekla; to bi bilo letno 9.144.000 ton sur. železa in 8.640.000 jekla. Nemčija proizvaža letno 6.000.000 ton sur. železa in 8.900.000 ton jekla in se v glavnem omejuje na eksport izdelanih produktov, da si stem prihrani produciračo delo doma. Belgijsko luksemburška železna industrija dobavlja na trg mesečno ca 400.000 ton sur. železa in ravnotoliko jekla. Izven delokroga zastopstva imenovanih interesentov krojižjo vesti, da nameravajo tudi druge železo produciračo države (posebno Češkoslovaška in Poljska) pristopiti temu evropskemu trustu.

Kraljica sužnjev?

—g Ljubljanska borza. Borzni svet ljubljanske borze je imel v ponedeljek redno sejo, na kateri je volil novo predsedstvo. Za predsednika soglasno izvoljen g. Dragotin Hribar izvolitve ni sprejel. Borzni svet je vzel odločitev zasluznega predsednika z obžalovanjem na znanje, izrekel mu je najlepšo zahvalo na njegovem poštovnem in nesebičnem delovanju ter ga soglasno izvolil za svojega častnega predsednika. Za predsednika je bil nato izvoljen g. Ivo Jelačin ml. za podpredsednika pa g. dr. Ivan Sliokar in Ivan Knez. Nadalje je borzni svet volil izmed sebe upravni odbor v katerega so bili v smislu določb borznih pravil izvoljeni razun zgoraj omenjenih članov borznega predsedstva še borzni svetniki g. dr. Fran Windischer, g. Rihard Schwinger, g. dr. Jostp Basaj in g. Fran Zaren.

—g Carinski dohodki. V drugi desetini oktobra t. l. je bilo carinskih dohodkov pri carinarnicah: v Beogradu za 12.943.497 Din v srebru, v Zagrebu 10.794.121, na Jesenicah 335.570, v Ljubljani 3.324.280, v Mariboru 2.705.335, na Raketu 317.883, na Sušaku 499.497. V drugi desetini oktobra vsega skupaj 50.256.185 Din. V prvi desetini oktobra je bilo 58.073.377 Din.

—g Prodaja jekla. Pri upravi smodnišnice v Kamniku se skladi dne 15. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne v njeni pisarni direktna pogodba glede prodaje 210 m³ jekla, katere se nahaja na hribu Ravne pri Tuhinju.

—g Iz Dalmacije. Iz Šibenika poročajo, da je po letošnji tržatvi v celotni sreci okoli 160.000 hl vina izvrstne kakovosti. Prodaja se 300—320 Din hl in sicer črno vino, belo pa od 450—500 Din, opolo od 325—400 Din. Iz srece se je izvozilo preko Sušaka v notranjost države okoli 20.000 hl največ belega vina. — Iz investicijskega posojila so dovoljene od ministrstva sodbračaja za dela na dubrovniškem pristanišču te svote: za gruzko luko od postaje do malega pristaniš-

šča Sv. Križa 7600 Din in za caviško novo obal 996.000 Din. — S strani poklicanih krogov se dela na to, da bi se osnovala v Dubrovniku podružnica Narodne banke, ker je mostarska podružnica preodajena in tudi ne more uveljaviti potreb dubrovniškega kmetijstva in trgovstva.

—g Dobava bakrenih peči za lokomotive. Dne 18. novembra t. l. se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave bakrenih peči za lokomotive potom predelave starega bakra, katerega dosi. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

Politični humor.

Povodom francoskega priznanja sovjetske vlade čitamo v moskovskih »Izvestijah« to-le zanimivo satiro:

»Piše se R. F. A čita se? V Franciji, demokratični državi, so dvignili buržuazni listi vik in krik. V Franciji, vidite le, je 3 milijone žensk preveč. Samo v Parizu je takih nesrečnih 400 tisoč. Ali listi vam ne kriče o bedi. Ta fakt premlevaro in silne se jim cede, češ: Ah, ah, ah, toliko žensk!

In še: 500 tisoč Francozinih je umetno preprečilo možnost oploditve. 60 odstotkov francoskih mater ni sposobnih doiti svojo deco. Število zakonov se je zmanjšalo za 10 tisoč, porodov pa za 3 tisoč letno. 450 tisoč splavov na leto in 140 tisoč otrok, ki so pomrli zadnje leto vsled pomanjkanja. K temu moramo prišteti še 300 tisoč uradno registriranih prostitutk. Dalje 180 tisoč uradno registriranih sifilitičnih devovk.

Piše se R. F. A čita se?

V komisiji de Monai, ki obeta vedno dejurozno, to se pravi serijozno priznati nas, zaseda neki Nulance. On sedi in seševa naše dolgovce. Prijetno opravilo — koliko bi rad dobil od tega, kar ti ne pripada. Potom Nulance-a nas nadlegujejo s pretenziji. Nadleguje nas taka gospoda, kakor je n. pr. fabrikant Svebart. Fabrikant Svebart ima v Franciji »opravke«, in da bi cenje živel, se klátil po Lipsekem. Nedavno so tega fabrikanta sodili. Izvabil je v svoj kabinet 17 letno delavko, ki jo je hotel posiliti. Da se reši, je skočila sirota skozi okno ter si zlomila nogo. Sodišče, nič kaj naglo, ali preveč »pravilno« je po preiskavi in zaslišanju priči obsojilo Svebarta na šest mesecev težke ječe, toda ...

Z ozirom na to, da obsojeni ni proletarske krvi, da ni prvi kaznovan, da je popolnoma pismen, da mu je nevednost sploh tuja, smatra sodišče obsojbo za pogojno tekem treh let.

Zato pa bo delavka, ko ozdravi, nedvomno vržena na cesto; pribije si še košček podplata pod pobabljeno nogo in hajdi s trebuhom za kruhom — med prostitutke. Tam, kjer je 180 tisoč uradno registriranih sifilitičnih devovk ... In buržuazni listi bodo priobčevali beležke pod naslovom: »Prostitucija in R. F. narašča. Piše se: priznanje de jure. Čita se: nafta.

Kadar nam Nulance predloži račun gg. Svebartov, naj mi bi bilo dovoljeno kot komunističnemu mladeniku predložiti tudi njemu majhen protiračun:

Za 17 letno delavko, ki je skočila skozi okno, da se reši nasilja Nulancevih varovancev — gospodov Svebartov, ter si zlomila nogo. Za 140 tisoč otrok, ki umirajo v francoskih delavskih rodbinah vsako leto vsled pomanjkanja.

SSSR.

Kadar ona govori in kadar govore o nji, računajo, mislijo in razumejo: Nafta, rž, les ... Ali R. F. demokratična država, se piše in čita: 60 odstotkov mater, ki niso sposobne, da bi dojile svojo deco.

450 tisoč abortov in 180 tisoč sifilitičnih devovk.

Pika. Jaz nisem diplomat — Ilija Lik.

Prva pot

ako ste namenjeni kupiti bago za moške obleke ali izgotovljena oblačila, naj Vam bo vedno k tvidki

Drago Schwab, Ljubljana.

!! Zadovoljni boste !!

Harmann in njegovi predhodniki.

Dne 17. t. m. se vrši v Hannoveru proces proti strahotnemu morilcu Harmannu, obdolženemu 33 sadističnih umorov, ki so mu bili vsi dokazani. Koliko zločinov pa je ostalo še nepojasnjenih? Nehote se mora človek z grozo vprašati, da li je možno, da eksistira taka poživljena bitja? Zal, da je tako. Harmann velja momentano za največjega morilca sveta, vendar nam tako kriminalna kronika, kakor zgodovina dokazuje, da je imel Harmann predhodnike, ki še lahko z njim tekmujejo. Pariški Landru tu skoraj ne prihaja v poštev. Najhujše zločince in krvose je menda rodila francoska revolucija. Z ničemer pa ni bila strašna perversnost bolj označena, kot z izreki vodečih revolucionarjev, pri katerih sta nenasišljiva krvoločnost in grozen cinizem tekmovala med seboj.

Tako se je izrazil Châlier v klubu Jakobincev v Lyonu: »Tristo izbranih glav nam ne uide. Zvečimo vse okrajne prestojnike, njih pisarje itd. v snope, jih položimo pod giljotino in si nato umijemo roke v njihovi krvi. Po usmrtni kralja se je izrazil isti krvoločneč: »Se petsto je glav, ki zaslužijo isto usodo, kot tiran.«

Izreki Saint-Justa so sledili: Narod se lahko dvigne in opomore samo iz gore trupa. Cemu polnite ječe, bolje je, da se polnijo pokopališča. Najhujši morilec je bil Marat. Hrepenel je samo po krvi. Umor v masah, to je bila po njegovem mnenju edina rešitev republike. V svojem glasilu je nasvetoval, da naj se nečimurno plemo sovrznikov zatre do poslednjega potomca in priporočil je usmrtno garde; ni zaslužnejšega dela kot je smrtna kazen za vse »izdajalce«. Na njegov ukaz se je morilo in streljalo vsevprek. V decembru leta 1790. je znašalo število njegovih žrtev 20.000 glav; dve leti kasneje je njih število naraslo za še enkrat toliko in par tednov kasneje je bilo 270.000 glav, ki jih je zahteval. Prišlo je celo do tega, da je deputacija iz kraja Cette v skupščini izrekla svoje obžalovanje, da se ni po Maratovem ukazu obglavilo 300.000 oseb.

Proti Barbarouxu se je Marat izrazil: »Da se mi da na razpolago 200 z bodali oboroženih Neapolitancev, ki bi nosili varnostno napravo na levem rokavu in prehodil bom vsa Francijo ter izvedel revolucijo.« Da bi jim olajšal posel, je predlagal, da mora vsak aristokrat nositi moder trak. Realiste je treba počakati na preži na koncih cest in jih nato umoriti. Če se nahaja med 100 umorjenimi 10 patrijotov, to

ne škoduje! V ostalem je najbolj varno, da se usmrtni vsakogar, ki ima nož, služabnika, nosi svilen obleko ali prihaja iz gledališča.

Povprečno isto število kot Marat, je zahteval Vadier, ki je zastopal mnenje, da je treba »družbo« obglaviti, da bo pognala nove korenine. Treba je »samo« tristo glav odsekati. Drugi teroristi so še prekašali Maratove zahteve, ne morda iz dobičakarstva, temveč iz same naslade do ubijanja in vsled svoje nedosegljive fantazije. Tako je monsieur Antonelle zastopal mnenje, da morajo vsi Francozi imeti enako premoženje in če se to ne da doseči, mora tretjina prebivalstva izginiti a površja Francije. Fanatični morilec Jean Bon Saint André je zahteval, da se reducira število prebivalstva Francije na polovico. To idejo so mu komaj izbili iz glave. Collot d'Herbois pa je smatral, da »politično izhlapanje« Francije ne sme prenehati prej, dokler 12 do 15 milijonov Francozov ne bo iztrebljenih!

Kratkočasnice.

Dama, ki so jo smatrali vsi za zelo galantno, je dejala znanemu pijancu: »Verjemite mi, gospod, da vseh deset let odkar sem vdova, nisem nikoli čutila potrebe, da se iznova poročim.« Verjame, je odgovoril pijanec. Tudi z menoj je tako: odkar pijem, nisem nikoli želel.

V višji realni se je zgledil nekoč 13 letni deček, poznejši profesor, da se vpiše. Na hodniku je bilo več starejših študentov. Eden je nagovoril dečka, češ kam pa ti, fantek? »Tudi na višjo, kakor vi« se je odrezal deček. »Beži no«, se je zasmajal starejši kolega, »slišim te v žep, da te drugi ne pohodijo.« »Nikar«, mu je odgovoril deček, »ker bi imeli več pameti v žepu, nego v glavi, in še bi vas ne sprejeli.«

• Spričevalo za vladnost. Londonska železniška družba je izvršila proizvodnjanje po vseh svojih postajah, da izve, kje in katero osebo se obnaša napram občinstvu najljubšeje. Komisija, je konstatirala, da na petih postajah in med njimi v centralni ni bila registrirana nikaka pritožba izmed 100.000 potnikov. Na dotičnih petih postajah je položila družba občinstvu vidno ploščo z rezultatom svoje preiskave in med prizade-to železniško osebo je bila razdeljena večja svota denarja.

• V Ameriki sejejo z aeroplanom. Neki farmer v bližini kraja Miami, Florida, je napravil originalen poskus. Dvignil se je z letalom v zrak in poletel parkrat preko svojega polja. Času 20 minut je posejal 640 oravov polja s semeni trave. Če bi sejal z roko bi za isto delo rabil najmanj štiri tedne. Če se bo ta način sejanja obnesel, si nameravajo vsi ameriški farmerji nabaviti letala. Svet napreduje!

• Odkril najbogatejšo zlato žilo, pa umrl v revščini. V Johannesburgu v Južni Afriki je umrl George Walker, ki je odkril najbogatejšo zlato žilo. Umrl je kot popoln berač in zadnja leta je živel samo še od miloščine.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny: 67

Gospodična kapetan.

Te dve ženski sta bili res od vraga! Ubogi kralj je postal naenkrat slabe volje, ko se je spomnil obeh furij. O, bodočnost ni bila vesela! In koncem koncev pride še do državljanske vojne. Kralj pa je le predobro vedel, kako se te končajo v Pacifiku. Anglija se vmeša v zadevo in izid je žalosten. Zbogom kraljevska krona, če britanski lev položi svojo šapo na Ljali!

Prijazni kraljev obraz je kazal nemir in Vajiti je to zapazila.

— Trudni ste, princ, in rabite pokoja. Stopite pod moj skromni krov. V hiši svoje matere sem se naučila sprejemati prince vaše veličine; vaša ponižna služkinja sem.

Prijazno se je nasmehljala in stopila sta v kočjo ...

Ko se je začelo mračiti, jo je moral zapustiti, kajti ponoči letajo okoli nevarni demoni.

Kralj sicer ni dosti verjel tem bajkam domačinov, vendar pa se je raje vrnil, da bi ne vzbudil pozornosti v palači.

— Vrnem se, je dejal.

V mestu in v palači so se naglo vršile priprave za poroko. Samo štiri dni je bilo še do velikega dogodka, ki odloči usodo dežele. Najstarejši člani obeh strank so poslali h kraju deputacijo, spoštljivo ga prosič, naj jim pove, za katero izmed dveh princes se je odločil. Prvi minister jim je javil, da se je kralj končno veljavno odločil in da kraljevski glasnik izkličie ime neveste zvečer pred poroko ob peti uri. Razburjenje je bilo veliko.

Kralj se je torej slednjič odločil. Toda za katero?

Nobena izmed obeh teknic si ni več upala na cesto, boječ se nasilja s strani nasprotne stranke.

Obe sta dejali, da se prav malo brigati za prestol in da radi odnehati, samo da ga nasprotnica ne dobi.

Dolgo pred uro proklamacije, na večer pred poroko, se je ves narod drenal pred vrati kraljeve palače, in ko se je prikazal glasnik z mornarskim megafonom, je nastal tako globok molk, da se je čulo samo še daljno šumenje morskih valov.

Glasnik je zaklical:

— Njegovo Veličanstvo kralj otoka Ljali, vladar po božjem pravu in princ vseh otokov, potomec Svetega Kuščarja, je sklenil, da se poroči, da tako dá dediča svoji slavni kroni. Obred se vrši jutri opoldne v misijonarski cerkvi.

— Da se pa umakne prepirom, ki so nastali med njegovimi vdanimi podložniki, je Njegovo Veličanstvo sklenilo podati svojo roko princesi Vajiti z otoka Atiu, hčerki tamošnje pokojne kraljice in plemenitega gospoda Saksona, kapetana »Sibile«. Bog naj živi kralja in vrnite se vsi mirno domov.

Za trenutek je bilo vse oamamljeno od začudenja, potem se je začelo obupno tulenje obeh žensk, ki ju je vladar pustil na cedilu, slednjič je nastal gromek smeh, kajti prebivalstvo otoka Ljali je veselo in ljubi duhovito zabavo.

Da se je kralj na ta način ponorčeval iz obeh princes, je postala ena najznamenitejših povesti na otoku.

Vajiti je bila lepa in zapeljiva, ugajala je bila vsem, ki so se seznanili z njo. Bila je otočanska princesa. Ljudje so se radovali, da ona zasede prestol in jih tako reši preteče nevarnosti meščanske vojne. Zato so jo navdušeno pozdravljali.

Ko se je tako odločila njena usoda pred palačo, je Vajiti zbežala v cerkev misijonarjev.

Ni bila preveč pomirjena glede posledic svoje politike; toda menila je, da bi bilo pametno, ako zaupa misijonarjem skrivnost časti, ki jo je čakala. Misijonarji sami so bili zelo vzmerni. Velika nasprotstva, ki so razdvojevala narod, bi se ne mogla drugače končati kot v bratomornem boju, če bi si kralj izbral za ženo Litijo ali Mahino.

Nepričakovana rešitev, ki jo je prinesla Vajiti, je spet pomirila deželo. V svetišču so jo sprejeli z iskrenim navdušenjem.

Dobri očeti misijonarji si niso delali nobenih iluzij o čistosti krščanstva bodoče kraljice; toda v danih okolnostih so jo sprejeli z ono blagohotnostjo, ki jo narekuje evangelij, zato da bi ostali v dobrih odnosih s kraljevo palačo.

Veselo in radostno vzklikanje naroda pa jim je naznanilo, da je narod navdušen za novo kraljico in tako je »kapetanka« Sibile, stasita gusarjeva hčerka, »Panterinja Tihega oceana«, prebilla ta slavnostni večer pod okriljem cerkve.

»Sibile« je bila hitreje nakupila kopro, kot so pričakovali in njena bela jadra so se pokazala na obzorju v trenutku, ko se je kraljevska povorka začela premikati iz palače proti cerkvi.

Jadrnica se je zasladrila v pristanu, predno je bil obred končan, in Sakson je stopil na suho.

Pristan je bil zapuščen, mesto je bilo prazno. Tega ni mogel razumeti. Ker pa je videl, da je cerkev vsa v zastavah, se je napotil tja in zapazil veliko množico in praznični oblekah. Stopal je počasi naprej, hudeč svojo pipo in slednjič srečal angleškega trgovca, s katerim se je bil seznanil pred tedni. Mirno ga je vprašal:

— Kaj se je zgodilo?

Trgovec ga je po domače udaril po rami in se začel na glas smejati.

— Torej, mu je slednjič odgovoril, kaj pa mislite o vsej tej zadevi?

— Kakšni zadevi? je vprašal Sakson.

— Odkod pa prihajate? je zakričal trgovec. Kralj se vendar poroči.

— Lepo ... s kom pa?

— Kaj, vi ne veste? se je začel Anglež krohotati na ves glas. Ha, ha! To je pa imenito!

Začel se je tako glasno in bedasto smejati, da je bil Sakson užaljen. Zmignil je z ramami, odšel in mu zaklical:

— Ose!

In vendar je vedel, kake važnosti je kraljeva odločitev za to malo cvetočo deželo; zato se je približal cerkvi, da vidi nevesto, kako jo ljudstvo sprejme.

Dva fanta sta stopila na cestnem kamnu, Sakson ju je pahnol doli in stal na njuno mesto.

V tem trenutku so se odprla vrata kapele. Sakson je videl razsvetljeno notranjost. Orglje so igrale slavnostno koračnico, narod je veselo vsklikal in kralj se je pokazal na stopnicah kraj svoje soproge.

Napoleon - Timotej - Paea III. je nosil svojo krasno rdečo uniformo, na kateri so se bleščale kolajne. Zlata krona se mu je svetila na glavi in paži so nosili za njim vlečko njegovega velikega plašča iz baršuna in hermeline. Ponosna, krasna ženska, tudi z zlato krono na glavi, mu je s kraljevsko dostojnostjo ponujala roko.

Glej no, je zamrmral Sakson, to ni niti Litija, niti Mahina? Kdo vraga je to?

Z levico si je zasenčil oči, kot je imel to navado delati na »Sibile«, kadar je opazoval obzorje.

— Ne ... toda to vendar ni mogoče ... Motim se ... Vajiti ... Kako, res Vajiti? ... Da, da, ona ...

Kdo bi si mislil! Vraga, lahko sem ponosen na tvojo hčerko! Kraljica otočja Ljali! To je pa res imenito! Prav zadovoljen sem.

In ko se je sprevod začel bližati, je dvignil svojo hčerko! Kraljica otočja Ljali! To je pa res

— Živel kralj!

Konec.

Od ponedeljka 3. novembra
do sobote 8. novembra t. l.
velika
jesenska prodaja

OSTANKOV

manufakturnega blaga po izjemno
znižanih cenah pri
TEKSTILBAZARJU
LJUBLJANA, KREKOV TRG 10., prvo nadstropje.
Prodaja skozi cel teden vsak dan! Ceniki zastoj!

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — priporoča ravno došle
krasne: jope tudi za deklice, telovnike, oblečke in druge pletenine
bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo
otroške oblečke, plaščke v vseh velikostih, velika izbira
damski plašči, večino športne, radi opustitve pod lastno ceno.

112-T

PAPIR

KUVERTE VIZITKE

PRIPOROČA

NARODNA KNJIGARNA

LJUBLJANA — PREŠERNOVA ULICA šte. 7

Sanatorium Dr. K. Szegő
za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).
Dietno liječenje za debiljanje i krepljenje. Prvorazredni zavod
za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoff-
wechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina
primaju se i bez pratnje. 69 T

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta 46
Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za pa-
lače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 28 Tovarna furnirja.

Že za 48 dinarjev
en meter dobrega LODNA
en meter dobrega SEVJOTA
en meter dobrega SUKNA
98-T dvojne širine dobite pri
LENASI & GERKMAN, Ljubljana.

Kje se najbolje kupi, je že brez dvoma znano!
„Pri nizki ceni“ 6718

Ignacij Žargl, Ljubljana, Sv. Petra c. 3.

Nudi cenj. odjemalcem veliko izbiro za krojače in šivilje. Velika
izbira rokavic, nogavic in površnih ženskih volnenih jopic. Razno
moško, damsko in otroško perilo, ter raznih zimskih potrebščin in
vsake vrste kravat i.t.d. po priznanih nizkih cenah.

Na debelo! Na drobno!

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani izvornje točno

♦

Naročila sprejema tudi
„NARODNA KNJIGARNA“

VIZITKE, KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIRSFIRMO
KAKOR VSAKOVRSNE ITD.
TELEFON ŠTEV. 304

Vsem 59 T
ki hočejo piti dobro kavo,
priporočamo našo izvrstno
pravo domačo
koliško cikorijo.

Akviziterja 6744
za razpečevanje in prodajo elektro-
tehničnega materiala išče elek-
trotehnična veletrdka.
Lastnoročno pisane ponudbe z na-
vedbo življenjepisa in s sliko je
vposlati pod šifro „Akviziter“ na
Aloma Company, Ljubljana.

Lepo obleko
imate, ako daste ponošeno ke-
mično čistiti in barvati v
i. kemični čistilnici in barvarji
JOS. REICH tovarna
Poljanski nasip 4
Podružnica: Selenburgova 3.
88 T/II

„ELEKTRIT“ plošče za
brušenje žag in alata,
mazalnice, pile. Asbest,
Klingerit, transmisije, jer-
menje za pogon strojev.
Vse tehnič. potrebščine.

Mali oglasi

Službe
Perfektna šivilja
za obleke se priporoča
za na dom. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 6780

Več dobrih
mizarjev
za fino pohištveno in
stavbo mizarstvo —
išče Alfred Amann,
mizarstvo, Tržič. 6778

Gospodična,
zmožna korespondence,
knjigovodstva in steno-
grafije — išče mesta. —
Več pri hišniku v Na-
rodnem domu. 6775

Postrežnico
za tedensko čiščenje sta-
novanja in pranje perila
— išče majhna družina
v Ljubljani. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 6776

Stanovanje
Samski drž. uradnik išče
nemeblovano sobo
s posebnim vhom, naj-
raje v sredini mesta, za
tako. — Ponudbe pod
»Državni uradnik/6783«
na upravo »Slov. Nar.«.

Lokal
Iščem lokal
za malo obrt. — Ponu-
be pod »Lokal/6773« na
upravo »Slov. Naroda«.

Prodajam
Krompir,
lep, zdrav, suh, izbran —
po Din 1.40 za kg — se
dobi od 50-kg naprej pri
tvrdki Niklsbacher &
Smrkolj, Ljubljana, Ko-
lodvorska ulica šte. 26;
skladišče Dunajska cesta
št. 36 (na dvorišču pri
Mühleisnu). 6774

Proda se dobro vpeljana
živilske stroke z močnim
krogom odjemalcev iz
vseh evropskih držav; si-
jajna bodočnost za vsa-
kega! Proda se radi po-
manjkanja kapitala. Le-
resni interesi naj sta-
vijo svoje ponudbe do
8. t. m. pod »Sigurna
ekstencija/6777« na upr.
»Slov. Naroda«.

Nepremičnine
Prodajalci
nepremičnin!
Gotov uspeh pri prodaji
vašega posestva dosežete
le, ako oglašate istega z
obširnimi popisom v
»reklamnem listu« »PO-
SEST«, ki ga razpošilja
vsem javnim lokalom ši-
rom Slovenije in države
ter v inozemstvu, dalje
vsem kupcem redno in
brezplačno »Posest«, Re-
alitetna pisarna, d. z. o. z.,
v Ljubljani, Sv. Petra ce-
sta št. 24. 120/T

V najem
se vzame travnik v
približni izmeri 110 X 60
metrov, najraje na Kode-
ljevem, Vodmatu, Zeleni
jami ali Selu. — Cenjene
ponudbe pod »Travnik
6738« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Ravno
Perje,
kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
tvrdka E. Vajda, Čako-
vec. 52/T

Kolesarji pozor!
Pošljite stara dvokolesa
v popolno prenovo, emaj-
liranje z ognjenim po-
nikljanje. — Na željo se
dvokolesa tudi shranijo
čez zimo. »TRIBUNA«
F. B. L., tovarna dvoko-
les in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta št. 4. 114/T

»Wertheim«
blagajne
priporoča — Ljubljanska
komerc. družba, Ljublja-
na, Bleiweisova cesta 18.
3476

Pohišstvo!
Kdor si želi nabaviti kras-
no in trpežno pohištvo po
zelo ugodnih cenah —
prodaja isto Matija An-
dlovic, Vidovdanska cesta
št. 6 (nasproti hiralnico).
55/T

»Gon«,
nov preizkušen in edino
siguren lek proti kapa-
vici (tripler) ter zastare-
lemu (kroničnemu) tri-
perju ter vnetju mehur-
ja. Za popolno ozdrav-
ljenje treba šest lončkov.
Vsak lonček z navodilom
stane 45 Dn. — Proizva-
ja in po pošti razpošilja
tudi na zdravniški pred-
pis lekarna Penič, Zapr-
šič, Hrvatska. 99/T

Neizprosna usoda nam je iztrgala iz naše srede našega nadvse ljubljene soproga,
očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Franjo Florjančiča

uradnika zav. banke „Slavije“

ki je danes po mučni bolezn i v 79. letu, previden s tolažili sv. vere, preminil.
Pogreb nepozabnega bo v četrtek, dne 6. novembra ob pol štirih popoldne iz hiše
žalosti, Mestni trg št. 13.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Ljubljana, dne 4. novembra 1924.

Žalujejo rodline Florjančič, Götzl, Tekster.

„Delta“, trgovina željeznim robom d. d. Zagreb,
Martićeva ulica 8. — Skladišče: Cernomerec (lastna zgradba)
Telefon: 10-86, 16-17, 19-45. — Brzjavni naslov: **Gradelta.**
Priporoča: **železniške in tramvajske potrebščine** za
državne, industrijske, poljske in cestne železnice, **železo in plo-**
čevino, žico, ocvl.
Reprezentant v Ljubljani: **A. LAMPRET, Krekov trg 10.**

Najnovejše klobuke
iz svile, klobučevine, baržuna kakor vse
potrebščine za modistinske priporoča
modni salon 14006
Stuchly-Maške
LJUBLJANA — Zidovska ulica šte. 3.
Cene najnižje. Dobro blago.

OMEGA
To je ura za
vse življenje!

Tovarna vijakov
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova cesta 12.
Vijaki za les vsake vrste in vsake
velikosti, zakovice za pločevino iz žele-
za, bakra, medenine in aluminija.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 19,000.000—

:: Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ::

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:

Maribor, Kamnik,
Konjice, Novo mesto,
Ptuj, Rakek,
Slovenjgradec,
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Logatec
Prevalje